

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra filozofie a religionistiky

Bakalářská práce

„Nebojte se!“ v díle Jana Pavla II.

Vedoucí práce: doc. Mgr. Jaroslav Vokoun Th.D.

Autor práce: Eva Valasová

Studijní obor: Náboženská výchova a etika

Ročník: III.

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

5. června 2009

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. Mgr. Jaroslavu Vokounovi Th.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH

Úvod	5
1. Ján Pavel II. - posel, který přináší naději dnešnímu člověku.....	9
2. Strach, úzkost – „Stav světa?“	11
2.1 Etymologické uvedení.....	12
2.2 Historický pohled	13
2.3 Strach jako základ předsudků a vyloučení	15
2.4 „Nebojte se!“ – dvě slova nového papeže	20
2.5 Proměnění	23
3. Ježíšova výzva k pevné důvěře.....	24
3.1 Adamovo: „Bál jsem se“	27
3.2 Cos to učinil?	30
4. Kristus - vykupitel člověka.....	34
4.1 Výzva k svatosti	36
4.2 Tajemství světla	41
5. Závěr	45
Seznam literatury	48
Abstrakt	50

Úvod

„Nebojte se!“ v díle Jana Pavla II. je poselství papeže dnešnímu světu. Poselství, které vyzývá všechny lidi, ke stálé důvěře v Otce – Boha stvořitele.

Ve své bakalářské práci je mým úkolem přiblížit poselství Jana Pavla II., které se všeho dotýká celého člověka bez ohledu na kulturu, rasu nebo náboženství, schopnosti či neschopnosti, slabost nebo sílu, protože, pro tohoto velkého muže, byl každý člověk jedinečný, každého viděl jako Boží stvoření v Božím plánu.

Člověk je pozván ke svobodě božích dětí, je stvořen k lásce a celé jeho nitro po tom touží a k tomu směřuje. Svatý otec poukazuje na lidskou lásku, svobodu člověka a jeho důstojnost. Vystihuje pravou lidskost. Uvědomoval si moc dobře, že milovat člověka znamená jej i chápat, a to je druhým aspektem lásky.

Správně vystihuje porušenost důvěry a vztahu k Bohu, nachází to citlivé místo, jádro zranění a nedůvěry narušené hříchem prvotního člověka. Obrací se na lidstvo Ježíšovou výzvou nového Adama „Nebojte se“. Jan Pavel II. jasně ukazuje na Kristovo „Vaše srdce ať se nechvěje úzkostí! Věříte v Boha, věřte i ve mne.“(J 14,1).

J. P. II. se dotýká lidské slabosti, lidské křehkosti, dotýká se přímo srdce člověka, nitra, o kterém ví, že potřebuje uzdravení, obracení, cestu – pravdy, života - kterou je Kristus.

S pastýřskou péčí přivádí člověka k prameni živé vody, kterou je Kristus a nikdo není z jeho lásky vyloučen, nikdo mu není lhostejný.

Na začátku jeho pontifikátu to zřetelně vyjádřil, když po jeho zvolení první slova celému světu zněly právě „Nebojte se“. V jeho slovech byla vyjádřená velká starost o lidství a svět, ale i velká víra v Boha. Kardinál Miroslav Vlk se o něm vyjádřil, že tento charismatický papež kráčí s velkým vnitřním světlem Ducha Božího, který září na jeho tváři, učení i v celém životě.

J. P. II. vystihuje znovu naléhavý problém lidství, o kterém se ve svých dílech vyjadřoval. Je to problém lidského strachu, beznaděje, které někdy člověka vedou

až k zoufalství. Jan Pavel II. ve svých dílech ukazuje na Krista, výzvy Svatého otce jsou výzvy žít ve světle Krista a vidět věci v tomto světle. Už samotná Kristova přítomnost osvobozuje člověka od strachu a dává svobodu dětí Božích.

Starý Zákon vždy vyjadřoval naléhavost důvěry v Hospodina, po celé generace si připomínáme víru našeho praotce Abraháma, který Hospodinu věřil, při čekání na potomstvo uvěřil proti vší naději a následně, kdy vyjádřil svojí víru při výzvě k obětování svého jediného syna Izáka. (srov. 1. Mojžíšova 22, 1-20)

Bůh se v dějinách ukázal jako velký osvoboditel a záchrance Izraelského národa z Egyptského zajetí. Z knih Mojžíšových jasně plyne, že Hospodin svůj lid miluje a vede, zachraňuje, osvobozuje, znova buduje, obnovuje svoji smlouvu. V knize Izajášově ve 49 kapitole můžeme číst krásná slova Hospodina o tom, že jsme vyryti do jeho dlaní: „Cožpak může zapomenout žena na své pacholátko, neslitovat se nad synem vlastního života? I kdyby některé zapomněly, já na tebe nezapomenu. Hle, vyryl jsem si tě do dlaní, tvé hradby mám před sebou stále“.
(Iz 49, 15-17)

Problém nedůvěry a strachu se dotýká každého člověka. Hledají se různé prostředky jak jej zakrýt, nebo si jej nevšimat, přenášíme strach na druhé a taky jsme schopni za náš strach obvinít bližního.

Pro slabou důvěru v Boha se utápíme ve svých starostech a nenacházíme cestu pravdy a života. Světlo života, kterým je Kristus, člověk raději nezapálí, aby se náhodou nespálil. Apoštolové dobře poznali lidskou slabost nedůvěry a strachu, proto prosili Pána: „Dej nám více víry!“ Pán jim řekl: „Kdybyste měli víru jako zrnko hořčice, řekli byste této moruši: „Vyrvi se i s kořeny a přesad' se do moře“, a ona by vás poslechla.“(Lk 17, 5-7).

V dnešní době na zakrytí strachu člověk používá všechny možné dostupné prostředky: léky, antidepresiva, terapie, někdy zachází až nebezpečně příliš daleko do okultizmu a magií, věštění a jiných praktik, které jeho problém neřeší, a právě Svatý otec poukazuje na jádro problému, ukazuje cestu, kde je potřeba hledat

řešení a východisko z různých situací a bludných cest, ukazuje cestu, kde je pravda a pravá svoboda dětí Božích.

Struktura práce:

1. Jan Pavel II. – posel, který přináší naději dnešnímu člověku. V první části své práce, představuji osobnost Jana Pavla II. Literatura: George Weigel - Svědek Naděje.
2. Následně přecházím k psychologickým pojmům úzkosti a strachu oblast zájmu současné psychologie. Strach, úzkost – „Stav světa?”
 - 2.1 Etymologické uvedení – pohled strachu z oblasti etymologie
 - 2.2 Historický pohled. Literatura: J. Vymětal a kol. Speciální psychoterapie
 - 2.3 Strach jako základ předsudků a vyloučení, od vylučování k přijetí. Touha osvobodit se od strachu, cesta ke svobodě a k odpuštění – odpovědi na současné krize člověka i společnosti, návrat k Bohu, láska a odpuštění.
Literatura: Jean Vanier – Cesta k lidství.
 - 2.4 Nebojte se! Literatura: Guy Gilbert – Růženec světla – připomínka pontifikátu Jana Pavla II., jeho první mše
 - 2.5 Proměnění - biblická zpráva o proměnění. Zmiňuji se tam o problémech současné doby a jejich východisku v Kristu. Literatura: Guy Gilbert – Růženec světla.
3. V třetí části připomenu biblické odkazy Ježíšovy výzvy „ Nebojte se“- Ježíš vyzývá v evangeliu na více místech k pevné důvěře.
 - 3.1 Stvoření jako prvotní a fundamentální dar, člověk – prvotní nevinnost a Kristovo vykoupení, alternativa smrti a nesmrtelnosti, žádostivost jako plod porušení smlouvy s Bohem – Adamovo: „Bál jsem se“.
Literatura: Jan Pavel II. – Teologie Těla – soubor katechezí od roku 1979 do roku 1984, hluboce propracované téma Božího plánu s lidskou láskou, nekonečná láska

Boha stvořitele k lidem, jeho touha po opětovném objetí člověka, odmítnutém kdysi prvotním hříchem.

3.2 Evangelium Vitae – cos to učinil?

Útok proti životu, smrt jako důsledek odvrácení a oddělení člověka od Boha, ohrožení života bez vědomí Božího daru

4. Jan Pavel II. : Redemptor Hominis – z čeho má současný člověk strach?

Strach a úzkost jako důsledek ztráty důvěry v milující otcovskou lásku Boha, v život jako dar, podíl tvorstva na porušení, Kristovo vykoupení, vítězství nad smrtí.

4.1 Jan Pavel II. : Vita Consecrata – „proměněná existence“: výzva ke svatosti. „Vstaňte a nebojte se“ – obnovená důvěra.

Zasvěcený život jako znamení a předzvěst budoucí slávy, obnova stvoření v Kristu, proměnění na hoře Tábor, strach učedníků, návrat k bratřím.

4.2 Jan Pavel II. : Rosarium Virginis Mariae: Apoštolský list Jana Pavla II. biskupům, kněžím a věřícím o modlitbě svatého růžence.

Tajemství světla – vyhlášení růžencového roku 2002 – 2003, přičlenění tajemství světla jako doplnění podstatné části dějin spásy, a to Kristovy veřejné činnosti v tomto světě, tajemství proměnění.

1. Jan Pavel II. – posel, který přináší naději dnešnímu člověku.

18. Května 1920 se narodil Karol Wojtyła ve Wadowicích. Pokřtěn byl 20. června.

George Weigel o svatém otci napsal: „Dramatický život Karola Wojtyly se vymyká představivosti i toho nejvynalézavějšího scenáristy.“¹ Od dětských let se potýkal s tragédií, bolestí, zármutkem. Karol Wojtyla je muž, který velice rychle dozrál. Příliš brzy traumatické události formovaly jeho raný život, maminka mu zemřela dřív, než dovršil desátý rok a tatínek umírá právě v důležitých letech jeho života, kdy se vážně rozhodoval ohledně svého budoucího povolání, a to mezi jevištěm a oltářem, které měl tak rád.

„Řečeno s biblí, Karol Wojtyla byl již od mládí unesen onou „vzácnější cestou“, o které hovořil sv. Pavel Korintským (srov. 1 K 12,31), cestou křesťanské lásky, jíž apoštol popsal jako nejvyšší dar. Wojtyla byl touto cestou unesen a zůstal ji oddán po celý svůj život. Být unesen „vzácnější cestou“ – být nakonec unesen samotným Kristem – byla život měnící pravda, za jejíž pozvednutí se zavázal svým životem. Život Karola Wojtyly je nekončící konfrontace s těmi, kdo oné „vzácnější cestě“ rozumějí, s těmi, kdo jí nerozumějí, s těmi, jejichž oddanost „vzácnější cestě“ by rád pomohl prohloubit a s těmi, jež by k ní rád přivedl.

Jeho víra, to je Karol Wojtyla v nejhlubší vrstvě jeho osobnosti, ale právě díky této hluboké zakořeněnosti mohl papež Jan Pavel II. bez sebemenšího zaváhání či strachu z přetvářky zvolat: „Neobávejte se ničeho.“

Jeho život, odlitý ve výhni velkých politických a intelektuálních střetů dvacátého století, je ztělesněním tohoto zvolání a zrovna tak, je jeho učení výkladem zdrojů jeho neohroženosti a jeho kněžský úřad cestou jí vyznačenou.“²

Pro milióny lidí je ztělesněním morální síly, poslem, který nese radostnou zvěst, člověkem, který je schopen dialogu a služby. Je zastáncem lidských práv. Vedl lidstvo bezpečně tímto krvavým stoletím, stoletím ateizmu a pošlapání lidských práv.

„Časopis *Time*, jej v roce 1994 vyhlásil „Mužem roku“. Michail Gorbačov, u něhož bychom nejspíše čekali lítostivý pohled na věc, prohlásil, že Jan Pavel II.

¹ WEIGEL, G. *Svědék Naděje*. Přel. K. Deutschmann, J. Zvěřinová, V. Šedá, V. Faktor. 2. vyd. Praha: Práh, 2005. 10 s. ISBN 80-7252-114-4

² Tamtéž s. 17.

byl nepostradatelnou součástí pokojného konce studené války. Fidel Castro soukromě poznamenal, že jeho první setkání s Janem Pavlem II. bylo jako setkání s rodinou.“³

„Slovanský papež, který je ve svých pětapadesáti letech zvolen dvoustým šedesátým čtvrtým římským biskupem, dramaticky oživuje nejstarší instituci na světě, papežství. Svatý otec podniká své cesty do všech koutů planety.“⁴ Využívá všech moderních prostředků komunikace a neúnavně vydává encykliky, jež se věnují všem aspektům katolického života i nejnáléhavějším světovým otázkám

Mnozí, s kterými se setkával, dosvědčovali jeho osobní svatost, laskavost a velikou schopnost naslouchat.

Svatý otec vždy ukazoval na Boha, který byl pro něj především láska, která existuje, žije a jedná. „Řekl tak, aby každý člověk slyšel: „Ať jsi kdokoli, uvědom si, že jsi milován! Pamatuj si, že evangelium je výzva k radosti! Nezapomeň, že máš Otce a že každý život, i ten, který je pro lidi nejbezvýznamnější, má v jeho očích věčnou a nekonečnou hodnotu!“⁵

V následující kapitole se zamýšlím nad vnitřním strachem, který ve světě existuje od počátku stvoření a dotýká se nejhlubší vrstvy osobnosti člověka.

2. Strach, úzkost – „stav světa“?

Smíme skutečně nazvat strach a úzkost „stavem světa“? Máme na mysli skutečnost nebývalých protikladů a proměn našeho života. Prudké urychlení

³ Tamtéž s. 12.

⁴ Tamtéž s. 11

⁵ JAN PAVEL II. *Překročit práh naděje*. Přel. I. Peprná. 1. vyd. Praha: Tok, 1995. 19 s. ISBN 80-901006-9-4

vývoje, tento „úprk času“ znesnadňuje reflexi toho, co se děje, tedy život v nahlédnutí sebe sama. „Stále obtížnější porozumění světu i jeho narůstající rozpornost vedou ke znejistění lidského jedince, obavám, případně i k extrémnímu chování a myšlení člověka, čehož jsme svědky i v rámci běžného dne. Úzkost, strach a agresivita jsou ve vztahu interdependence (cirkulární kauzality), tedy vzájemného ovlivňování a zesilování. I takto lze rozumět jejich nárůstu v projevech jedince i celých společenství.“⁶

Úzkost a strach jsou opravdovými nemocemi dnešní doby. Člověku se podsouvá, že má být zaměřen na sebe a jen na sebe, současná psychoterapie neuvažuje, nepočítá se smrtí člověka jako s přechodem k věčnému životu, k Bohu. Ano, antidepresiva úzkosti tlumí, ale neřeší problém, zranění - které si člověk nosí ve svém nitru. Ani Franklova logoterapie ohledně strachu nedochází až k Bohu. Dnešní vědy humanistické, psychologické, filosofické..., se snaží dát odpověď člověku, ale mnohokrát nedochází až k Bohu, nepočítají se životem věčným.

Je důležité pojmenovat věci pravým jménem, to znamená vyvést je z chaosu a zmatku a pro člověka je učinit srozumitelným. Není dobré, když se o některých věcech nikdy nemluví, například o smrti, protože pak zůstanou ukryté jako by vůbec neexistovaly a nejsou – li určité věci pojmenovány, začnou nás samé strašit.

V dnešní době si obecná pravidla člověk stanovuje sám, předkládá se mu falešná a naivní představa, že je pánem svého života, že musí vzít osud do svých rukou, ale jaká jsou to pravidla, která si má člověk stanovit, nebo si už stanovil pro něj samého, a co všechno zahrnují? Je toho vůbec schopen? Zná důsledky svých pravidel a svého jednání?

Jan Pavel II. správně poznal jádro lidského strachu, věděl, kde je jeho počátek a kde s ním skončit, o tom píše na dalších stránkách mé práce. Svatý otec dobře věděl, že každý člověk je nástroj v Božích rukou a má co přinést do orchestru lidstva, ale k tomu všemu potřebuje pomoc, aby se stal plně tím, kým se má stát.

⁶ VYMĚTAL, J. a kol. *Speciální psychoterapie*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2007. 13 – 14 s. ISBN 978-80-247-1315-1

Kam se poděla všechna radost ze života. Vždyť už svatý Augustin o Adamovi v ráji řekl, že žil v radosti z Boha a mocí tohoto dobra byl sám dobrý. Vytratil se obdiv nad stvořitelovým dílem, radost z péče o druhého a hlavně láska, která všechno proniká a všechno vede k dobrému, která je vrcholem dokonalosti.

Strach je starý tak, jak je lidstvo samo, tam kde se ztrácí láska, nastupuje skutečně nedůvěra, zklamání. Člověk začíná porušovat důstojnost a svobodu druhého člověka. Svoboda, je Boží dar, kterým je člověk obdarován a sám Bůh ji u člověka respektuje jako první. V etymologickém uvedení je možné poznat, co slova strach, úzkost, obava znamenala, nebo znamenají.

2.1 Etymologické uvedení

Jazyky nás upozorňují na základní charakteristiku úzkosti (a touhy), jíž je těsnost, sevřenost. Úzkost znamená i soužení a nesnáz.

Strach (na rozdíl od úzkosti) znamená obavu z něčeho konkrétního, což může budít i úctu a respekt.

„Staročeská *úzkost* znamenala úžinu, rozsedlinu, propast, ale i sklíčenost, tíseň a nesnáz.

Staročeské *strachovanie* bylo užíváno ve významu obav o něco či z něčeho. *Strach mě jest*, vyjadřuje, že se bojím. Latinsky se řekne úzkost *angor* a tento výraz má blízko k *angustur* – těsný, úzký. Řečtina tento výraz vyjadřuje slovem *thlipsis*. Hebrejsky se úzkost řekne *cará* a slovo znamená nejen úzkost, nýbrž i úžinu, bídu a soužení. Latina má pro strach výrazy *timor*, *metus*, *terror*, jež jsou (na rozdíl od úzkosti) používány v souvislosti s objektem. Řecky se vyjádří slovem *fobos* (německy *Furcht*, anglicky *fear*), současně však znamená i respekt, úctu (německé *Ehrfurcht* znamená hlubokou, zbožnou úctu). Strach se hebrejsky

řekne *pachad* nebo *jir'a*. Zvláště častější výraz *jir'a* je dvojznačný – vyjadřuje nejen obavu s negativním nábojem, ale také pozitivně vnímanou zbožnou úctu.⁷

V textu je naznačeno, že emoce mohou být prožívány a hodnoceny dvojznačně. Vždy záleží na jejich intenzitě a kontextu, zda je prožíváme spíše jako příjemné, či nepříjemné, žádoucí nebo nežádoucí.

Různí lidé, prožívají tyto obavy, strachy, úzkosti různě. Záleží to od životních okolností, v kterých, se člověk právě ocitá, anebo člověk může mít strach z různých životních událostí, se kterými byl konfrontován v minulosti, a zůstalo to nevyjasněné, tak se bojí přijímat nové skutečnosti. V historickém pohledu je vidět, že strach byl vždy v lidských dějinách, ale někdy byl různě interpretován, nebo potlačován a proto na to poukazují a podkřívám tento problém v historickém pohledu.

2.2 Historický pohled

Úzkost a strach nebyly v dějinách myšlení – až po dvacáté století – žádným velkým tématem. Obrat nastává v našem století nejen díky psychologii (výzkum emocí a motivace) a psychoterapii (navozování změny v osobnosti i chování), nýbrž i vlivem vývoje lidské civilizace a „stavu světa“. Nyní uvedu několik momentů a souvislostí, jimiž ilustruji vývoj pohledů na tyto základní lidské emoce.

„Ve starověké literatuře se vyskytují výrazy úzkost a strach velmi vzácně. Možná proto, že odvaha byla prohlášena za jednu z největších ctností.

„V řeckém Panteonu se vyskytoval bůh Phobos (původ slova fobie), jehož úkolem bylo vnuknout nepřátelům strach, aby utekli už před bitvou. Také postava Pana (odtud snad pochází výraz panika) je známa tím, že strašil a děsil poutníky.

⁷ Srov. J. Vymětal a kol. *Speciální psychoterapie*. 19. -20 s.

Antičtí filozofové se úzkostí a strachem zabývali jen okrajově (např. Aristoteles, stoikové), ovšem zahlédli témata, jež se dodnes řeší. Za mnohé zmiňme vztah člověka ke smrti či strach jako žádoucí vnitřní regulativ chování.

Nutno však upozornit na bibli, v níž je skrytá hluboká psychologická zkušenost. V bibli se o strachu, „bázní a chvění“ mluví často. Lidský strach je brán zcela vážně, možná i proto, že bibličtí hrdinové neodpovídají ideálu antických reků. Jsou to lidé svou morálkou i odvahou spíše průměrní, kteří se ovšem ve svých životech setkávají s Bohem a řešení vztahu k němu do značné míry jejich životy formuje.

Pro ilustraci: v českém ekumenickém překladu bible (1992) se výraz bázeň vyskytuje 122x, strach 105x, hrůza 67x, úzkost 31x, tíseň 26x a sloveso bát se 212x.

O strachu se často mluví zpravidla v těchto souvislostech: následek viny, obava z prázdnoty, utrpení a jeho nesmyslnost, bázeň vznikající ze setkání s Bohem a jeho svrchovanosti (bojím se a zároveň chci porozumět).

U bible jsme se zastavili i proto, že obsahuje existenciální momenty, v nichž úzkost a strach hrají významnou roli. Jistě není náhoda, že dánský myslitel S. Kierkegaard (1813 – 1855) byl teologem, který jako první zřetelně pojmenoval strach (bázeň) z něčeho konkrétního, čemu se lze postavit a úzkost nemající objekt, představující proto ohrožení nebytím a ztrátou smyslu. U tohoto myslitele také nalezneme rozlišení mezi jeho vrozeným podílem (souvisejícím podle jeho názoru s dědičným hříchem a vinou předků) a podílem, jež člověk vytváří vlastním životem. Tato témata byla později rozpracována řadou filozofů lidské existence, posléze i M. Heideggerem (1889 – 1976) a naším J. Patočkou (1907 – 1977).“⁸

Knihy Přísloví vypovídá o „bázní před Hospodinem“, že je největší moudrostí. „Počátek poznání je bázeň před Hospodinem, moudrostí a kázní pohrdají pošetilci“. (Př. 1,7).

⁸ Srov. J. Vymětal a kol. *Speciální psychoterapie*. 20 s.

Bázeň před Hospodinem neznamena strach, přináší plody, je tedy plodná. Mění nitro člověka, člověk chce a touží kráčet po Hospodinových cestách, touží po tom, co chce Bůh a v žádném případě se nechce vzdálit od něj. Správně pochopil, že jenom Bůh jej může přivést k plnosti života. Mnohý strach v konkrétní situaci je v bibli přemožen strachem z Boha – bohabojností.

Kdo se bojí poslední autority, ten se přestává bát autorit předposledních. Přiznáním si strachu a přijetím toho, že strach může být spojen také s radostí a láskou, se lze od nepřiměřeného a přebujelého strachu osvobodit.

Strach je součástí přirozeného světa člověka odjakživa a stále – od narození až po ukončení života. Písmo svaté nám dává naději, protože v něm nás Bůh chce osvobodit od strachu „Nebojte se“, je v písmu napsáno na každý den v roce. Sám Ježíš oslovil své přátele a řekl jim, jako mnohokrát a na mnoha místech - nebojte se „ Ano i vlasy na vaší hlavě jsou všechny spočteny. Nebojte se, máte větší cenu než mnoho vrabců.“ (Lk.11,7)

2.3 Strach jako základ předsudků a vyloučení

Strach je v lidském jednání velkým a hrozným motivačním prvkem.

Jean Vanier ve své knize „Cesta k lidství“ popisuje, že během života s mentálně postiženými muži i ženami si silněji uvědomil, že základem předsudků a jejich vylučování ze společnosti je strach, ale taky opak, že strach byl v počátcích jejich apatie, násilností a někdy i šílenství.

V lidských dějinách jsou velké zkušenosti strachu, lidé se báli a bojí těch, kdo jsou odlišní, kdo zpochybňují naši autoritu, jistoty a hodnotový systém. Bojíme se ztratit, co je pro nás důležité, co nám dává život, bezpečí, nebo například společenské postavení. Bojíme se změn a zdá se mi, že ze všeho nejvíc se bojíme vlastního srdce.

„Strach nás nutí odsunout lidi s mentálním postižením do zapadlých ponurých ústavů. Strach nám všem za cenu jídla na talíři brání dělit se s Lazary světa. Je ironií osudu, že právě strach nám zabraňuje být více lidmi, že nám brání v růstu a změně. Strach nechce nic měnit, vyžaduje „status quo“. Ten však vede ke smrti.

Strach vždycky potřebuje nějaký objekt. Jestliže se cítím sám v sobě nejistý, téměř vždy pro svůj strach hledám obětního beránka, někoho nebo něco, proti čemu mohu svůj strach a následně svůj hněv obrátit.“⁹

V příběhu Lukášova evangelia můžeme vidět, že vždy byla a je veliká propast mezi lidmi, kteří mají „vše“ a těmi, kteří jsou hladoví a bez domova. Boháč neviděl, neměl vnitřní zrak, nedíval se srdcem a nechtěl vidět, anebo měl strach? Co cítíme my před hladovým člověkem, nejsou to snad rozpaky a strach?, necítíme to snad všichni? Proč nejsme schopni pohlédnout těmto Lazarům zpříma do očí, nebo k tomu ještě naslouchat jim? Raděj jej vyloučíme ze strachu, aby naše nitra nebyla tím příliš zasažená, a tak je mezi námi znovu propast, která nás od sebe odděluje. Je to škoda neuvědomit si, že před námi stojí lidská bytost, která je v Božích očích vzácná a má svoji cenu. Lazar nejdříve chudý a pokrytý vředy se v cíli svého života cítil milován v náruči Boží, která je otevřená pro všechny - i pro lidské Lazary.

Důležité je mluvit o přijetí Bohem. Bůh jako první přijímá, nikdy sám nikoho nevyloučil. Svého Syna poslal na svět, aby spasil ne některé, ale přišel spasit všechny.

„Jsme – li spolu, cítíme se v bezpečí. Odlišní lidé nás ruší. Kdo jsou tito odlišní lidé? Jsou to ti, kdo trpí chudobou, zraněním, postižením nebo samotou. Tyto miliony Lazarů nás žádají o pomoc. Často jsou v nepohodlí, zatím co druzí žijí v komfortu. Pro ty z nás, kteří žijeme v komfortu, jsou jejich žádosti nebezpečné. Pokud budeme naslouchat jejich volání a otevřeme svá srdce, bude nás to něco stát. Proto se před ním chráníme a vylučujeme je.

⁹ VANIER, J. *Cesta k lidství*. Přel. L. Heryán. 1. vyd. Praha: Portál, 2004. 74- 75 s. ISBN 8080-7178-805-8

Odlišní lidé jsou mezi námi cizinci. Mohou se lišit hodnotami, kulturou, rasou, jazykem, výchovou, náboženskou nebo politickou orientací. Pokud se život postaví na hodnotách, jako jsou znalosti, moc a společenské postavení, je těžké přijímat ty, kdo podobné hodnoty prožívat nemohou. Budeme se totiž těmito lidmi cítit ohroženi.“¹⁰

Svatý otec poukazoval na to, že trpící, nemocní, opuštění..., jsou taky stvořeni k obrazu Božímu, věděl, že tyto lidi tvoří pilíř církve, přímo v nich viděl obraz Krista.

K těmto lidem se na svých misijních cestách často skláněl, zdravil je, jejich místo v církvi vyzdvihoval, jim taky adresoval svá poselství plná naděje Boží lásky a přítomností Boží v jejich životech.

Starost o trpící a především nemocné stála v centru pastýřské služby Jana Pavla II. už od počátku jeho pontifikátu. Ihned po svém zvolení na apoštolský stolec s nimi začal vytvářet zvláštní pouto. Již ve svém prvním požehnání *Urbi et orbi*, proneseném v Sixtinské kapli 17. Října 1978, se obrací na nemocné s velmi osobní prosbou: „Nehodný Petřův nástupce, který si uložil bedlivě zkoumat nezměrné poklady Ježíše Krista, naléhavě žádá o vaši pomoc, vaši modlitbu a oběti, a v nejhlubší pokoře vás o ně prosí.

„Každou apoštolskou cestu svěřoval do modliteb a obětí trpících. Bylo tomu tak i při cestě do Brazílie, kdy Svätý otec v Maritubě navštívil stovky lidí postižených leprou. V indické Kalkatě vedly jeho první kroky do azylového domu, který pro bezdomovce založila Matka Tereza. Při setkání s lidmi nemocnými na AIDS v americkém San Francisku vzal do náručí pětiletého chlapce nakaženého po transfuzi krve. Na periférii Maputa v Mozambiku navštívil chudinskou čtvrť. V bazilice sv. Martina ve francouzském Tours se setkal s početnou skupinou lidí „zraněných životem“: srdečným tisknutím rukou a slovy upřímné radosti pozdravil lidí nemocné AIDS, alkoholiky, závislé na drogách, bezdomovce, mentálně postižené a lidi

¹⁰ Srov. J. Vanier, *Cesta k lidství*. 72 – 78 s.

žijící na okraji společnosti. Při návštěvě Velké Británie oslovil 28. května 1982 lidi shromážděné v katedrále v Southwarku: „Nezapomínejte na nemocné a staré. Neopouštějte postižené a těžce nemocné. Nevyhánějte je na okraj společnosti. Pokud to uděláte, zapomínáte na to, že právě oni ztělesňují důležitou pravdu. Nemocní, staří, postižení a nemohoucí nás učí, že slabost je tvořivou částí lidského života a že utrpení může být přijato bez ztráty důstojnosti. (...) Moudrost a moc Kristova jsou viditelné ve slabosti těch, kteří mají účast na jeho utrpení.“¹¹

Přál si, aby věděli, že Bůh je vidí, že je má rád. Nás žádal o solidaritu, bratskou lásku s těmi lidmi, abychom nikoho neopomíjeli. Zdůrazňoval, že o hodnotě společnosti rozhoduje způsob, jak se zachází s nejslabšími a trpícími. Oceňoval práci matky Terezy a celé té komunity. Oceňoval práci všech kteří se s láskou o druhé starají.

Svatý otec šel po příkladu svého mistra. „Kristus se k nemocným a trpícím skláněl, aby je uzdravil, nebo potěšil, ale samotný kříž neodejmul, ale jak sám řekl: „ Kdo mne chce následovat, vezmi svůj kříž a následuj mne“ – co všechno to obnáší?

Ve světle této pravdy se všichni trpící mohou cítit povolány k dílu spásy uskutečňovanému prostřednictvím kříže.“¹²

„Papežova slova přinášela nemocným útěchu, dodávala naději a ve světle víry ukazovala křesťanskou dimenzi utrpení, které už není pouhou slepou uličkou v lidském údělu, ale má své místo v Božím plánu spásy.“¹³

Svatý otec se také vyjádřil k nemocným a trpícím těmito slovy: „ To je, moji milí nemocní, první důvod, proč má být vaše víra velkorysejší a účinnější, podle příkladů Spasitele můžete říci: jsme znamením budoucí radosti, která spojí Boha s jeho syny v den, kdy „setře slzu z každé tváře“ (Iz 25,8). Naše

¹¹DZIWISZ, S., DRAŽEK, C., BUZZONETTI, R., et al. *Síla v slabosti Jana Pavla II.* Přel. M. Macková. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006. 19,22 s. ISBN 80-7195-080-7

¹²J. PAVEL II. *Nebojme se pravdy.* Přel. M. Macková. 1. vyd. Praha: Zvon, 1997. 84 s. ISBN 80-7113-196-2

¹³Srov. S. Dziwisz, C. Drazek, R. Buzzonetti, et al. *Síla v slabosti Jana Pavla II.*, s. 23.

utrpení nás připravuje na přijetí Božího království a umožní nám, aby se na nás „zjevily skutky Boží“ (Jan 9,3) a „sláva Boží a oslava Božího Syna“ (srov. Jan 11,4). Naše bolest nejen, že je užitečná, ale ukazuje se, že stejně jako

u božského učitele je cennou energií duchovní plodnosti. Naše oběti nejsou plané, náš život není o nic ochuzen. Od okamžiku, kdy jako křesťan „nežiji už já, ale žije ve mně Kristus“ (Gal 2,20), kdy Kristovo utrpení je mým utrpením (srov. 2 Kor 1,5), svou bolestí přijímám Kristovu podobu (srov. Flp 3,10). Ježíš, „ačkoli to byl Syn Boží, naučil se svým utrpením poslušnosti“¹⁴ (Žid 5,8).

Člověk, který poznává Boha, dochází k tomu, že v lidských dějinách Bůh vždy stál na straně člověka, projevoval mu svojí přízeň, a co víc skláněl se k těm nejslabším, osvobozoval a zachraňoval je. Písmo svaté je plné důkazu Boží péče, lásky a zájmu Boha o člověka. Ježíš, který konal skutky svého Otce, konal to, co viděl u Otce je zřetelným důkazem Boží péče o člověka. Když člověk v milosti poznává tuto Boží náklonnost k člověku, je schopen se zahledět očima víry na druhé, jako na Boží dar, který má lidskou důstojnost. Narůstá v něm poznání, že člověk člověku je obohacem, a každý jakkoli slabý má svoji nevýslovnou hodnotu. V tom případě se nenechává ochuzovat předsudky, pohánět strachem ze sebe, člověka a okolí. Získává schopnost přijmout druhého jako bratra. Je schopen otevřít se, dialogu, naslouchání, nechává skrze druhé na sebe proudit tyto dary Boží lásky skrze trpící, nemocné a postižené, nechávají se jimi obohacovat a vidí v nich svého bratra trpícího Krista.

Starost o druhé a šlechtnost lidských činů vidět v druhých Krista, kterému slouží, dokáže odbourávat strach předsudků a vylučování. Srdce člověka je tak schopné a připravené k vyšším cílům, protože jej na cestě nezastavují tyto nepřiměřené obavy, strachy a i když se v různých situacích poutí života

¹⁴ Srov. J. Pavel II. *Nebojme se pravdy*, 85 – 86 s.

objevují, tím člověk získá plodnou zkušenost v odevzdanosti Bohu a poznání, že za vším stojí Boží prozřetelnost. Je zapotřebí mít srdce, ve kterém je přítomen Bůh.

Jan Pavel II. dobře věděl, že lidské srdce je základem, jádrem všech vztahů – srdce, ve kterém je přítomný Bůh, je přínosem a obohacením pro jiné. Tady působí sám Bůh, proto on sám svojí osobností, všude kam přišel, dokázal přinést Boží pokoj a naději a ten Boží pokoj a naději, adresoval všem.

Dokázal, se všemi i s lidmi z různých kultur a náboženství navázat přátelské vztahy, vést dialog a nebál se říkat pravdu, nic nezaobaloval do pozlátka, mluvil ryzí pravdu.

Naplnil nadějí trpícího a nemocného člověka, poukazoval na víru v Boha, víru v dobro tam, kde se už vytrácela naděje.

Kráčel v opravdové svobodě, která je výsadou Božích dětí, k odpuštění přijetí, přináší zkušenost odpoutání se od svých úzkostí, strachu a své samoty.

2.4 „Nebojte se!“ – dvě slova nového papeže

Po svém jmenování za papeže při své první mši vyslal do světa úžasná dvě slova: „Nebojte se“. Tyto Kristova slova pronesl naprosto jedinečným způsobem. Slova vedou k aktivní spolupráci s Kristem na proměně světa. Není to pasivní přijímání poselství evangelia, ale spolupráce posvěcovat svět, konat misijní úkol církve, tvořivá činnost v duchu evangelia. Zůstat v Kristu, znamená přinášet hojné ovoce: „Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese hojné ovoce, neboť beze mne nemůžete činit nic“ (Jan 15,5). Kristus znal své učedníky a poznal lidskou slabost, strach proto říkal svým učedníkům: „A hle, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání tohoto věku (Mt 28,20).

Proměnění, které na hoře Tábor, postavilo učedníky na nohy takovým způsobem, že kráčeli až k mučednictví, beze strachu a bez touhy po slávě. Vzkříšený a živý Ježíš, to byla jediná síla, která je udržela na nohou, tak jak jim to on sám poručil: „Vstaňte!“ Jejich život byl strašlivě těžký. Poznali Kristovo utrpení. Ale v síle, která jim byla dána, vytrvali až do konce.

V roce 1981 bylo taky důvodu k obavám víc než dost, proto Svatý otec se neustále odvolával na slova Krista a přednášel je světu.

Například: „Ateistický komunismus slábl, ale stále dál likvidoval stovky tisíc lidských bytostí. Studená válka mezi dvěma velmocemi mohla kdykoli vyústit ve světovou katastrofu.

Ledová masa Antarktidy taje po celých kilometrech čtverečních! A ledním medvědům zůstane jednoho dne jen miniaturní prostor, kam je budeme chodit okukovat, my, zvědaví lidští živočichové, uvěznění v sobeckém pohodlí, které pomalu zabíjí naši planetu.

S ozónovou vrstvou to jde také od desítky k pěti, opět kvůli našemu pohodlí, naší touze cestovat stále rychleji a stále dál. A proto si nedokážeme odříct ani jeden domácí aerosolový rozprašovač. Protože jsou těchto drobných předmětů, které znečišťují ovzduší miliardy, budou naše děti možná žít s plynovými maskami dřív, než uplyne sto let.

Jedenáctého září 2001, „černý den pro lidstvo“ (Jan Pavel II.), madridské atentáty a každodenní atentáty v Iráku, to vše nám rozdírá duši a zažívá v srdci člověka oheň strachu.

Válka v Iráku je nám z televizních obrazovek každý den servírována k večeři.

Příliš rychle zapomínáme, že válka řádí i v našich rodinách kvůli vzájemné nenávisti, kterou skrýváme v srdci, kvůli tomu, že odmítáme odpustit, kvůli vytrvalé zášti, kterou v sobě pěstujeme.

Sdělovací prostředky nás sytí stále děsivějšími hrůzami.

Nic, co by nás proměnilo, a když tak žalostně málo. A přece jsi, křesťane, bytostí, jíž Kristus proměnil. Vstaň tedy a neboj se. Jen činy mohou lidstvo

spasit. Díky Proměnění jsi bytostí stvořenou ze světla – pokud dokážeš stále naslouchat Kristovu volání: „Nebojte se!“ Apoštolům způsobilo Proměnění absolutní šok.¹⁵

Tak jak se Ježíš dotkl apoštolů a řekl: „Vstaňte a nebojte se!“, tak se i dnes dotýká každého z nás. Kristus se dotýká našeho těla, tak jako kdysi, když chodil chudý a hledal odstrčené, nemocné, zapomenuté, vyloučené, hříšné, pro které přišel. Kristus si jich všimne, on je vidí, viděl do srdce a v tom srdci viděl láskou to, co jiní lidé nevidí. Můžeme si být jisti, že Kristus se nás dotýká, je tady teď a říká: „povstaňte z hříchu, nebojte se.“

Svatý otec právě o tom často mluvil, psal, že Kristus je s námi, nemáme se čeho bát, říká: „Otevřete srdce Kristu, nabídněte srdce Kristu.“

Aby se současný člověk osvobodil od strachu ze sebe sama, ze světa, ostatních lidí, pozemských mocností a utlačovatelských systému, aby se osvobodil ode všech příznaků poníženého strachu před onou „neporazitelnou mocí“, kterou věřící nazývá Bohem, je třeba mu ze srdce přát, aby si ve svém nitru nesl a pěstoval pravou bázeň před Bohem, která je počátkem moudrosti.

„V takové bázni před Bohem je spásná moc evangelia. Je to bázeň tvořivá, nikoli ničivá. Rodí lidí, kteří se dávají vést odpovědností, odpovědnou láskou. Rodí svaté lidi neboli opravdové křesťany, jimž ostatně náleží budoucnost světa.“¹⁶ V člověku stvořenému k Božímu obrazu je schopnost budovat civilizaci svobody, kde se člověk nebojí člověka ani budoucnosti. Ukazuje se, naléhavá potřeba proměnění člověka Kristem.

Slova Krista ve svém srdci, vyzkoušel svým utrpením na sobě, tak mohl dobře vědět, co říká. Často byly slyšet slova, kterými chtěl evangelizovat svět. Nechte se proměnit Kristem, darujte svůj život Kristu a on vás promění.

¹⁵G. GILBERT, *Růženec světla: Meditace inspirované Biblií i všedním životem*. Přel. O. Selucký. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006. 64 – 69 s. ISBN 80-7195-090-4

¹⁶Srov. Jan Pavel II. *Překročit práh naděje*, s. 195.

2.5 Proměnění

Kristu se během jeho veřejného života dařilo objevit a rozzářit drahokam skrytý v nitru každé bytosti. Teprve při Proměnění učedníci konečně mnoho pochopili.

Každý dostal své dary a své povolání v církvi, aby proměňoval ty, za které má zodpovědnost. Duch svatý nám v tom pomůže víc, než bychom si dokázali představit. Je naprosto nezbytné ho prosit, aby jeho vanutí naši činnost doprovázelo. Podmínkou ovšem je, že Duchem svatým bude proměněn nejprve náš vlastní život.

„Kristus nám neúnavně opakuje a nabádá nás: „Modlete se bez ustání.“ To je první a nejdůležitější imperativ, který nám zanechal. Druhý úkol vyslovuje věta: „Že jste učedníci Kristovi, lidé poznají podle toho, jak umíte milovat.“

„Toho poslouchejte,“ řekl otec v den Proměnění.

Dvě slova, která tě promění, jsou tedy tato: modli se a miluj.

Z násilí se rodí strach. Strach působí, že se člověk uzavírá sám do sebe. Z lásky se rodí setkání. Setkání vede k Bohu. Buď bojovníkem naděje.

Pohlédni na tvář Jana Pavla II. Po obrazu církve vítězné, kterou zosobňoval svým atletickým vzezřením, ukázal světu, víc než kdokoli jiný, tajemnou tvář proměněného a překonaného utrpení.

Jestliže bude tvá tvář Pánem proměněná, setkáš se všude s očima plnými světla. Stále si opakuj i se Svatým otcem, který mluvil, že „člověk je větší než jeho viny“.¹⁷ Oddaný život v Duchu svatém je podle slov Svatého otce nový způsob Božího „bytí“ se světem. Právě doba strávená denně v tichu a mlčení přináší potřebnou sílu a životní energii. Jedině díky vnitřnímu životu z činů vyzařuje proměněný Kristus, který vyzývá k důvěře v jeho lásku, pomoc a jeho přítomnost.

¹⁷ Srov. G. Gilbert, *Růženec světla*, s. 69 – 71.

3. Ježíšova výzva k pevné důvěře

Zdrojem slov Svatého otce k důvěře je od počátku jeho víra v Krista, která je prožitá, můžeme směle říct protavená ve výhni Boží lásky. Je protavená zkouškami života a vším, co mu Boží dobrota přinášela, aby jej protavila v ryzí zlato, aby se stal tou nadějí pro lidstvo, kterou se měl stát.

Víra v Krista, v Boží lásku, odstraňuje strach. Kde se srdce naplnilo Boží láskou, tam se vytrácí strach. Bůh je tady a miluje člověka. Právě tomu Svatý otec učil, abychom skutečně měli víru v Boží lásku.

Kristova slova: „Což neprodávají pět vrabců za dva haléře? A přece ani jeden z nich není zapomenut před Bohem. Ano i vlasy na vaší hlavě jsou všechny spočteny. Nebojte se, máte větší cenu než mnoho vrabců.“ (Lk 12, 6 – 8). Kristus nám těmito slovy ukazuje příklad Boží péče a lásky o člověka, že člověk je mu dražší, než cokoli jiného a taky, jasně ukazuje těmito slovy, jakou má člověk cenu v Božích očích – „větší než mnoho vrabců“. Před Bohem, není nikdo zapomenutý.

Svatý otec si uvědomoval, jakou velikou cenu před Bohem má každý člověk. Miloval lidi a věděl, že Bůh má s každým svůj plán. Mohl plně proto ukazovat na Krista jako na pevnou naději lidstva.

Kristus vyzývá v evangeliu na více místech k pevné důvěře. Dobře věděl, jak je člověk slabý a jak jej dokáže strach ovládnout až zničit, určitě proto, ne jedenkrát, ale mnohokrát vyzývá: „Nebojte se!“ Ježíš poukazuje na samé nitro člověka, mluví přímo k jeho srdci: „Vaše srdce ať se nechvěje úzkostí!“ (Jn. 14, 1.) a poslední slova, které řekl Kristus svým učedníkům: „Já jsem s vámi po všechny dny až do skonání tohoto věku“ (Mt 28,20), vyjadřují Kristovu neustálou přítomnost mezi námi a jeho starost o člověka.

Svatý otec se ke slovům samotného Spasitele v předchozí větě vyjadřuje těmito slovy: „ Kristova slova se vztahují na všechny generace učedníků,

vyznavačů, nástupců. V onom prvním společenství, především v oněch dvanácti, které Pán posílá do celého světa, jsou již jistým způsobem jmenována a volána všechna pokolení. Když Kristus říká: „Jsem s vámi“, překračuje všechny hranice, které člověka – subjekt dějin – omezují, i všechny lidské instituce, včetně církve, skládající se také z lidí.

Kristus, Syn Boží, přijal jako člověk i hranice historie. Jeho pozemský život byl krátký. Když se loučí se svými apoštoly, říká: „Nezanechám vás osiřelý, přijdu k vám.“ (Jan 14,18) – Říká to o Duchu, kterého měli obdržet jako náhradu za jeho odchod: „Odejdu – li, pošlu ho k vám“. (Jan 16,7) A když Duch svatý v každém z následujících století církve „ustanovuje biskupy“, je přítomen Kristus.¹⁸

Otevřené srdce pro Krista je srdce, které se naplňuje vírou ve zkouškách života. Kristus, toužil po víře u člověka. Mnohokrát řekl lidem, kteří u něj hledali pomoc a věřili v zázrak: „Tvá víra tě zachránila“ (Mt 10, 52).

„Víra je dar, který pomáhá vstoupit do naděje v Lásku, která se stala člověkem. Láska ukřižovaná a vzkříšená, Láska neustále přítomná mezi lidmi. Je to láska eucharistická, nevysychající zdroj společenství. Jen on se může plně zaručit za slova „Nebojte se!“¹⁹

Další prvek je evangelium, které posilňuje, uzdravuje člověka, otevírá ho k lásce a společenství, posiluje jeho víru v Boha, ukazuje naději.

„Evangelium je nepochybně náročné. Je známo, že Kristus svým učedníkům a těm, kteří mu naslouchali, nedával žádné iluze. Velice důsledně je připravoval na všechny vnitřní i vnější potíže a neustále měl na paměti skutečnost, že se mohou také rozhodnout od něj odejít. Jestliže tedy říká „Nebojte se!“, jistě tím nechce nějakým způsobem popřít své požadavky. Naopak potvrzuje celou pravdu evangelia a všech jeho nároků, a zároveň zjevuje, že jeho požadavky nepřesahují lidské možnosti. Jestliže je člověk

¹⁸ FROSSARD, A. *Nebojte se!: Dialog s Janem Pavlem II.* Přel. A. Džbánek. Olomouc: Soukromý tisk pro členy Matice cyrilometodějské, 2000. 31 – 32 s. ISBN neuvedeno

¹⁹ Srov. J. Pavel II., *Překročit práh naděje*, s. 191.

s vírou přijme, najde v milosti, kterou mu Bůh neodepře, také sílu, aby je mohl zvládnout. Svět je plný důkazů spásné a vykupitelské moci, o nichž mluví evangelia a kladou na ně větší důraz než na morální požadavky. Kolik je na světě lidí, kteří svým každodenním životem dosvědčují, že žít evangelní morálku je možné.“²⁰

Ježíš, který je cesta, pravda a život – Ježíš, ten samý včera i dnes, vybízí člověka, přímo prosí, abychom se nebáli, vždyť když je Bůh s námi, kdo proti nám? „Vstaňte, pojďme!“ (Mk 14,42) – Ježíš se obrací s prosbou i na nás, tak jako na své vyvolené a milované učedníky Petra, Jakuba a Jana v Getsemanské zahradě.

„Svatý otec se jasně vyjádřil, že přestože ta slova předznamenávají čas zkoušek, spoustu námahy a bolestný kříž, nemusíme se ničeho bát. Ta slova v sobě totiž nesou také radost a pokoj, plody víry. Za jiných okolností se Ježíš na své tři milované učedníky obrací s jinou výzvou: „ Vstaňte, nebojte se!“ (Mt 17, 7). Boží láska na nás neklade břemena, která bychom nedokázali unést, ani nám neukládá nesplnitelné požadavky. Vybízí – li nás k něčemu, poskytuje i účinnou pomoc.

Říkám to z místa, na něž mě přivedla láska Krista Spasitele, když mě požádala, abych odešel ze své vlasti a někde jinde začal přinášet díky jeho milosti plody, které mají zůstat (srov. Jan 15, 16).

Opakuji slova našeho Mistra a Pána a obracím se jimi na každého z vás, moji milí bratři v biskupské službě: „ Vstaňte, pojďme!“ . Pojďme s důvěrou v Krista. On s námi půjde až k cíli, který zná jen on sám.“²¹

Víra hledí na Krista, který je Pánem nad životem i nad smrtí. Čistý základ víry, ten dar, který byl narušen Adamovým podlehnutím v pokušení, se snažil člověku nový Adam – Ježíš vrátit.

²⁰ Srov. J. Pavel II., *Překročit práh naděje*, s. 191.

²¹ JAN PAVEL II. *Vstaňte, pojďme!* Přel. J. Hubková. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. 132 – 133 s. ISBN 80-7192-916-6

3.1 Adamovo: „Bál jsem se“

„Člověk a každý tvor v sobě nese znamení prvního a fundamentálního daru. Darování poukazuje na toho, kdo dar dává a na toho, kdo dar přijímá. Je to vztah, který se mezi nimi vytváří. Nuže, takový vztah se vynořuje z vyprávění o stvoření právě ve chvíli stvoření člověka. Na tento vztah poukazuje výraz: „Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím.“ (Gn 1, 27) Ve vyprávění o stvoření viditelného světa má darování smysl pouze ve vztahu k člověku. V celém stvořitelském díle se může pouze o člověku tvrdit, že byl oceněn darem: viditelný svět byl stvořen „pro něho“. Člověk se ve stvoření jeví jako ten, kdo přijal svět jako dar, což platí též obráceně, že svět přijal člověka jako dar.“²²

Stvořitel je ten, který „povolává k existenci z ničeho“, a který dává existenci světu a člověku ve světě, protože On „je láska“ (1 Jan 4,8). „Bůh viděl, že všechno co učinil je velmi dobré“ (Gn 1,31).

„V daru vidíme původ Boží lásky „pramen“, z něhož stvoření vyvěrá. Bůh Láska dává počátek dobru a má v dobru zalíbení (srov. 1 Kor 13). Z tohoto důvodu stvoření jako Boží činnost neznamena pouze povolání z ničeho k existenci a ustavení existence světa a člověka ve světě, znamená tak alespoň podle prvního vyprávění „berešit bará“, darování. Četba prvních kapitol knihy Genesis nás uvádí do tajemství stvoření, totiž počátku světa z vůle Boha, který je všemohoucnost a láska.“²³

Otázka zní: jak odpověděl první člověk na ten dar? Člověk, který byl odevzdaný do Boží péče, do Boží lásky. První člověk nepoznal strach, když

²² JAN PAVEL II. *Teologie těla: Katecheze Jána Pavla II. o lidské lásce podle Božího plánu. Přel. J. Kolářek a kol. 3. vyd. Praha: Paulínky, 2006. 77 s. ISBN 80-86025-99-3*

²³ Srov. Jan Pavel II. *Teologie těla*, s. 76.

byl odevzdaný do Boží péče. První Adam dobře poznal, co je to Boží láska, co je to mít radost z Boha, vždyť láska byla pramenem všeho toho darování, Bůh vylil všechnu svoji dobrotu do daru pro stvoření, všechno co učinil – učinil z lásky. Adam dobře viděl a poznal zázrak stvoření, dar nad všechny dary, které může dát jenom samotný Bůh. Bůh si přál obejmout člověka, přál si život a ne smrt, přál si dávat a žehnat člověku a zemi, po které chodil, chtěl, aby člověk poznal, jak jej miluje, i z toho, co všechno pro něj učinil. Když se jej v záhradě Eden zeptal: „Kde jsi?“, bylo to jedině z opravdové péče o člověka, chtěl mít s člověkem vztah – vztah lásky, která se dává.

Jak se cítil Bůh, když jej člověk ranil - ranil „Lásku“, která chtěla nejvíc ze všeho milovat a být milována? Člověk nevěděl, co činí Bohu? Adam poznal Boha, pocítil ve svém nitru jeho lásku a dobře věděl, co udělal a tady se začal poprvé bát. Adam pocítil ve svém životě poprvé skutečný strach a my si můžeme položit otázku, odkud ten strach pocházel? Dobře víme, že pocházel z nitra člověka a člověk sám cítil, že udělal něco, co si Bůh nepřeje.

Když padlý anděl sváděl první lidi ke hříchu, tak jim lhal, že budou mít poznání, otevřou se jim oči a budou znát dobré i zlé (srov. Gn 3,5). Ano otevřeli se jim oči, mněli poznání dobrého a zlého, ale co je nejdůležitější neuměli se zlu bránit. Dábel jich nechal napospas sobě samým a už jim nepomohl, a ani jim neřekl, jak se mají bránit proti zlu, vždyť se s ním dosud nesetkali.

Tato radikální změna se vynořuje z jejich vědomí v podobě plodu ze stromu poznání dobrého a zlého: „ Kdo ti pověděl, že jsi nahý? Nejedl jsi z toho stromu, z něhož jsem ti zakázal jíst?“ (Gn 3, 11) To je pak potvrzeno slovy člověka: „ Uslyšel jsem v zahradě tvůj hlas a bál jsem se. A protože jsem nahý, ukryl jsem se.“ (Gn 3, 10)

„Nová situace, která následuje po porušení první Smlouvy, je to situace, jež následuje po ztroskotání zkoušky spojené se stromem poznání dobrého

a zlého, která zároveň tvořila první zkoušku „poslušnosti“, totiž naslouchání Slovu v celé jeho pravdě a přijetí Lásky v souladu s plností požadavků stvořitelské Vůle.“²⁴

Nacházíme se zde na začátku prvního strachu, nacházíme se v samotném jádru, když byl prvotní vinou na svět přiveden strach. Člověk se zbavil odevzdanosti do Boží lásky a péče. Myslel si, že si poradí sám a přinesl na svět úzkost a strach.

Hříchem vstoupila do světa smrt a úzkost ze smrti, která nás provází celý život. Hospodin řekl: „V potu své tváře budeš jíst chléb, dokud se nenavrátiš do země, z níž jsi byl vzat. Prach jsi a v prach se navrátiš“. (Gn 3,19)

Po prvotním hříchu je člověk ovládán chtěním, žádostivostí. Hledá to, co ztratil, to, co je v jeho nitru hluboké a to je touha po opravdové lásce, touha, kterou může naplnit jen Bůh.

Člověk se svou žádostivostí obrací ke stvoření a ne k Bohu, který je pramenem lidského naplnění. Lidská nedokonalá žádostivost způsobuje lidské utrpení vůči sobě samému, bližnímu a hřích vůči Bohu. Z té příčiny vzniká hodně lidské nenávisti, válek, ničí se životní prostředí...

Bůh člověka nikdy neopustil, ani v jeho slabosti po prvním pádu. Ve svatém písmu čteme jasně Boží příslibení: „Mezi tebe a ženu položím nepřátelství, i mezi símě tvé a símě její. Ono ti rozdrtí hlavu a ty jemu rozdrtíš patu.“ (Gn 3, 15).

Přislíbeným byl Ježíš Kristus, ve kterém se nám projevila plnost Božího milosrdenství neboť. „Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný. Vždyť Bůh neposlal svého Syna na svět, aby svět soudil, ale aby skrze něj byl svět spasen“ (Jan 3, 16-17).

Bůh mluví srozumitelně a přimlouvá se každému od počátku stvoření do dnešní doby a je to pořád ten samý Bůh, který i nadále bude člověka zvat na

²⁴ Srov. Jan Pavel II. *Teologie těla*, s. 68.

cestu svobody, naděje a lásky. Bůh, který říká: „Nebojte se!“ Tuto naději hlásal Svätý otec svým životem a svým dílem.

„Avšak církev, poněvadž nevládne jinými zbraněmi než zbraněmi ducha, slova a lásky, nemůže přestat hlásat Boží „slovo... ať je to vhod či nevhod“.

2 (Tim 4, 2) Proto neustále prosí každou stranu a žádá všechny ve jménu Boha i člověka: Nezapíjejte! Nepřipravujte lidem ničení a vyhlazování! Myslete na své bratry, kteří trpí hladem a nouzí! Mějte v úctě důstojnost a svobodu každého člověka!“²⁵

Těmito slovy promlouvá k světu Svätý otec a prosí lidstvo, aby se obrátilo k „Dobru“, které je zdrojem každého dalšího dobra mezi lidmi, a abychom nezapomínali, že jsme draze vykoupený krví našeho Pána Ježíše Krista za celé lidstvo.

V kapitole jsem psala o prvotním hříchu, který byl následkem dalších následujících hříchu, které jsou následkem prvotní porušitelnosti člověka a lidské narušené slabosti. Písmo nám na začátku knihy Genesis představuje lidskou slabost ovládanou hříchem, závistí a hněvem na příkladu Kaina a Ábela. Bůh se ptá Kaina, kde je jeho bratr.

3.2 Cos to učinil?

„Cos to učinil“? (Gn 4,10), na tomto místě je vidět zřejmé oslabení pro hodnotu života.

Řekl Pán Kainovi: „Cos to učinil? Prolitá krev tvého bratra křičí ke mně ze země (Gn 4,10).

Hlas krve, kterou prolili lidé, nepřestává křičet v každé době, projevuje se to pouze různými způsoby.

²⁵ JAN PAVEL II. *Redemptor hominis: Encyklika Jana Pavla II. Vykupitel světa ze 4. Března 1979*. 1. vyd. Praha: Zvon, 1996. 41 – 42 s. ISBN 80-7113-178-4

Otázka „Cos to učinil“, kterou položil Hospodin Kainovi, se stejně tak obrací i na člověka naší doby, aby si v celé šíři uvědomil závažnost oněch přečinů proti životu, kterými je neustále poznamenávána lidská historie od počátku, aby hledal četné příčiny, které k nim vedou, a podporují je, a aby, s co z největší zodpovědností zvážil důsledky pro samotnou existenci lidí i národů, které z takového jednání vyplývají.

„Kdo by neznal ono násilí, páchané na životě miliónu lidí, zvláště dětí, kteří díky nespravedlivému rozdělování bohatství mezi národy a společenskými třídami žijí v bídě, podvýživě a hladu? Nebo ono násilí spojené ne přímo s válkou, ale s hanebným obchodem se zbraněmi, který podporuje rozvoj ozbrojených konfliktů a vede ke krveprolévání na celém světě? A co teprve setba smrti, kterou působí neuvážené narušování ekologické rovnováhy, zločinné rozšiřování drog, podporování sexuálních praktik, které nejenom odporují morálce, ale také znamenají závažná ohrožení pro život?

Není jistě možné vypočítat zde všechna nebezpečí, která hrozí lidskému životu a v dnešní době na sebe berou rozmanité zjevné i skryté podoby! Je ještě jiný druh násilí, který se týká života vznikajícího a umírajícího. Jsou to činy, které pozvolna ve vědomí společnosti ztrácejí charakter „provinění“ a náhle dostávají povahu „práva“, takže je dokonce požadováno, aby byly uznány veřejným zákonem a provozovány v rámci bezplatné zdravotní péče. Tyto násilné skutky zasahují život právě v těch situacích, kdy je nejkřehčí a nemá žádnou možnost se bránit. Toto vše vysvětluje, alespoň částečně, jak se mohlo chápání hodnoty života dnes tak „oslabit“ nebo zpochybnit, i když svědomí nám neustále připomíná, že život je posvátné a nedotknutelné dobro. Stále více se to ukazuje na faktu, že zločiny proti počínajícímu a končícímu životu se lidé pokoušejí zakrývat různými názory lékařské vědy, které mají odvracet pozornost od toho, že se zde jedná o právo na existenci jedné určité lidské osoby.

Zůstává pravdou, že člověk a lidstvo stojí před daleko větší skutečností, která může být označena jako opravdová a vlastní skutečnost hříchu, vyznačující

se kulturou namířenou proti lidské solidaritě, s jakousi počínající „ kulturou smrti.“²⁶

Když posuzujeme věci tímto způsobem, můžeme mluvit v jistém smyslu o válce mocných proti slabým. Totiž život, který vyžaduje více ohleduplnosti, lásky a péče, je považován za neužitečný, nebo chápán jako neúnosná zátěž, a proto je různými způsoby odmítán. Každý, kdo pro svou nemoc nebo postižení, či spíše vůbec svou přítomností na zemi, nějak omezuje štěstí a životní úroveň těch, kteří se mají lépe, je chápán téměř jako nepřítel, proti kterému je třeba se bránit, nebo ho zcela odstranit. Většinou k tomu dochází tam, kde chybí náboženské cítění, které člověku pomáhá chápat tajemství dobra skrytého v utrpení.

„ V celé perspektivě lidské kultury se ozývá jakýsi prométheovský duch, který přesvědčuje člověka, že se může zmocnit života i smrti tím, že o nich bude rozhodovat. Ve skutečnosti ale zůstává člověk přemožen a pokořen smrtí, která nenapravitelně uzavírá každou perspektivu očekávání a naděje.“²⁷

Vždyť smrtí se pozemské bytí u člověka uzavírá a jediný, pravý vítěz nad smrtí je Ježíš Kristus. Člověku se nepřipomíná naděje, která přesahuje hranice našeho bytí. Naděje, která je skutečná, že v Bohu máme život věčný.

Kristus nám zanechal jasnou naději, když řekl: „Vaše srdce ať se nechvěje úzkostí! Věříte v Boha, věřte i ve mne. V domě mého Otce je mnoho příbytků, kdyby tomu tak nebylo, řekl bych vám to. Jdu, abych vám připravil místo.

A odejdu – li, abych vám připravil místo, opět přijdu a vezmu vás k sobě, abyste i vy byli, kde jsem já“ (Jan 14, 1-4). Člověk, kterého nezasáhlo poselství této Kristovy radostné zvěsti, se snaží myslet jen na hodnoty pozemského života a v momentě, kdy je ztrácí, tak je schopen dělat vše možné pro to, aby je získal zpět. Prožívá úzkost, strach, beznaději až zoufalství. Když ztrácí život v důsledku

²⁶ JAN PAVEL II. *Evangelium Vitae: Encyklika Jana Pavla II. o životě, který je nedotknutelné dobro z 25 března 1995.* Přel. M, Koronthályová. 1. vyd. Praha: Zvon, 1995. 18 – 19 s. ISBN 80-7113-139-3

²⁷ Srov. Jan Pavel II. *Evangelium vitae*, s. 23.

nemoci a nevidí naději ve věčném životě, je schopen vynaložit všechny možné prostředky jen na to, aby si ho udržel. Ze všeho nejhorší je to, když za vše obviňuje Boha, s kterým doposud vůbec nežil, který byl pro něj mrtvý.

Faraón, velký vládce Egypta, se ve svém strachu ze stále rostoucího počtu synů Izraele, odvážil ke krutým činům: vystavil je různým formám útlaku a přikázal, aby každý chlapec narozený ze židovské ženy, byl zabit (srov. Ex 1,7 – 22). Stejně se dnes chovají mnozí představitelé národů tohoto světa.

Současný obraz lidstva člověka děsí a mnohokrát se ptá, co je správné, kde se nachází pravda. Nejenom, že se útočí na svobodu a důstojnost, ale taky je mnohokrát potírána pravda. Různé okolnosti, za nichž dochází k útokům na život, ale i množství těchto útoků a početnou a mocnou ochranu, kterou jim poskytuje jak široký souhlas společnosti, tak často i právní schválení a podpora orgánů zdravotní péče, jsou tak závažné, že se člověk mnohokrát neorientuje, nebo se tím přestal zaobírat.

Je sice pravda, že potlačování vznikajícího či zanikajícího života může být někdy přikrášlováno falešným zdáním lásky k bližnímu nebo úcty k člověku. Přesto nelze popřít, že tato kultura smrti všeobecně ukazuje zcela individualistické pojetí svobody, které ústí v jakousi svobodu „silnějších“ proti slabým a těm, kteří jsou určeni k zániku.

Hospodinova otázka: „Cos to učinil?“ (Gn 4, 10) vyzývá Kaina, aby jakoby pokročil dál, až za skutečnost a zločin zabítí a pochopil jeho závažnost, jak v důvodech, které k němu vedly, tak i v důsledcích, které z něho vyplývají.

V tomto smyslu lze také chápat Kainovu odpověď na Hospodinovu otázku: „Kde je tvůj bratr Ábel?“ „Nevím. Cožpak jsem strážcem svého bratra?“ (Gn 4,9) Každý člověk jistě je „strážcem svého bratra“, protože jak mluvil Svatý otec, Bůh svěřuje člověka člověku. A právě pro toto pověření dává Bůh všem lidem svobodu, která s sebou nese základní rozměr vztahovosti. Je to velký dar od

Stvořitele, který má sloužit osobnosti a naplnění smyslu její existence skrze sebedarování a přijetí druhého.

Když byl Kain od Boha proklet, obrací se k němu takto: „ Můj zločin je větší, než je možno odčinit. Hle, vypudil jsi mě dnes ze země. Budu se muset skrývat před tvou tvář. Stal jsem se na zemi psancem a štvancem. Každý, kdo mě najde, bude mě moci zabít“ (Gn 4, 13-14).

Kain se domnívá, že mu Hospodin nemůže hřích odpustit, a že jeho osudem proto bude nadále „skrývat se daleko“ od něho. Říká – li Kain „má vina je větší“, je to proto, že ví, že stojí před Bohem a jeho spravedlivým úsudkem. Neboť pouze před Bohem může člověk opravdu poznat svůj hřích a jeho závažnost. To zakusil David, který „učinil zle před Hospodinem“ a na výzvu proroka Nathana volá: „Doznávám se ke svým nevěrnostem, svůj hřích mám před sebou stále. Proti tobě samému jsem zhřešil, spáchal jsem, co je zlé v tvých očích“ (Ž 51, 5-6). Proto tam, kde se ztrácí vztah k Bohu, slábne a narušuje se také vztah ke člověku. Když se zapomene na Boha, lze těžko pochopit tvora.

Bůh ve svém milosrdenství neopustil Adama ani Kaina a mnoho dalších po nich, protože jak sám přislíbil, tak splnil a poslal svého jediného Syna za hříchy všech.

4. Kristus - vykupitel člověka

Svatý otec poukazuje na Kristovo vykupitelské dílo, které člověka a lidstvo osvobozuje od strachu, úzkostí a beznaděje. Poukazuje na Krista – vítěze nad lidským ztroskotáním, hříchem, smrtí a nad otroctvím, které si člověk nese.

Kristus poslušností člověka vykoupil, svojí vlastní krví nám získal život. Kristus dává darem, každému člověku nový život ve křtu. Člověk má šanci se pozvednout do svobody dětí Božích a začít znovu žít s pohledem upřeným na Krista.

Člověk při pohledu na Boha, který je jeho Otcem a Krista, který mu prokázal tolik lásky, že byl ochoten jít na smrt a položit svůj vlastní život za něj, poznává svojí lidskou důstojnost a svobodu. Vždyť sám Bůh od nás nežadá nemožné, dobře nás přece zná, zná nás líp než my sami sebe. Bůh nás prosí jenom o to jedno jediné, abychom jej milovali, a abychom se milovali navzájem, tak jako on miluje nás.

Tím, že Bůh učinil člověka svobodného, si jako první přeje svobodu člověka a tu nám vydobyl Kristus na kříži. V té svobodě se opět může rozhodovat pro život v Bohu, nebo proti němu.

„V encyklice - Redemptor hominis klade Svatý otec otázku, jestli převládá v lidech a v „lidském světě“, který je sám o sobě světem mravního dobra, taky zla, dobro nad zlem? Roste v lidech a mezi lidmi blíženecká láska a úcta vůči druhým, tj. vůči každému jednotlivci i národu, anebo naopak narůstají různé projevy sobectví a přehnané nacionalismy místo opravdové lásky k vlasti roste i sklon ovládat druhé na úkor jejich oprávněných zásluh a práv, roste sklon využívat všechnen hmotný a výrobně technický pokrok výlučně k ovládnutí druhých, ve prospěch toho neb onoho imperialismu?

Projevy neklidu nejsou méně důležité než ta prohlášení plná jistoty. I ony odpovídají povaze lidského chápání věcí a ještě více odpovídají základní potřebě, aby se jeden člověk staral o druhého, aby měl starost o celé lidstvo a jeho budoucnost na této zemi. Církev, jež čerpá ze své eschatologické víry, považuje tuto starostlivost o člověka, o jeho lidskou důstojnost, o budoucnost lidstva na zemi, a tedy i o zaměření veškerého rozvoje a pokroku, za základní složku svého poslání, jež je s ním nerozlučně spjata. Princip této své starostlivosti vidí v samém Ježíši Kristu, jak to dokazují evangelia. Právě proto si přeje, aby se v Kristu tato její starostlivost rostla a šířila se. Zkoumá situaci člověka v současném světě podle nejdůležitějších znamení naší doby.

Postavení člověka v současném světě, má skutečně, jak se zdá, ještě daleko k objektivním požadavkům mravního řádu a spravedlnosti, a ještě dále

k blížeenské lásce. Nejde zde o nic jiného než o to, co bylo vyjádřeno v první Stvořitelově výzvě, s níž se obrátil na člověka ve chvíli, kdy mu dával do užívání zemi, aby si ji „podrobil“. Toto první poselství bylo pak znovu potvrzeno Kristem Pánem v tajemství vykoupení. Základní smysl této „královské služby“ a této „vlády“ člověka nad viditelným světem, kterou mu dal jako úkol sám Stvořitel, spočívá v převaze etiky nad technikou, osoby nad věcmi a ducha nad hmotou.“²⁸

Pro křesťana se taková odpovědnost stane obzvláště zřejmou, připomene – li si (a stále si to musíme připomínat) obraz posledního soudu podle Kristových slov obsažených v Matoušově evangeliu.

Tuto eschatologickou scénu musíme stále „promítat“ na lidské dějiny, která je „měřítkem“ lidských skutků jako základní schéma pro osobní a taky kolektivní zpytování svědomí: „Tehdy řekne král těm po pravici: „Pojďte požehnaní mého Otce, ujměte se království, které je vám připraveno od založení světa. Neboť jsem hladověl a dali jste mi jíst, žíznil jsem, a dali jste mi pít, byl jsem na cestách a ujali jste se mne, byl jsem nahý a oblékli jste mě, byl jsem nemocen, a navštívili jste mě, byl jsem ve vězení a přišli jste za mnou“ (Mt 25, 34-37). Lidský život naplněný křesťanským duchem a darem Ducha svatého proměňuje nitro člověka, tak, že je schopen přinášet tyto plody. Plody, které jsou ovocem na vinném kmeni „ratolesti“, které Pán obřezal a očistil.

4.1 Výzva k svatosti

„Lidé vždy, když stojí tváří v tvář Boží slávě, zakoušejí svoji nepatrnost a z toho pramenící pocity obavy. Tato bázeň však vede ke spáse. Připomíná lidem Boží dokonalost, a zároveň je podněcuje naléhavou výzvou ke „svatosti“.

²⁸Srov. Jan Pavel II. *Redemptor hominis*, s. 36 – 37.

Všechny děti církve, povolane Otce k tomu, aby „slyšeli“ Krista, vnímají hlubokou nutnost obrácení a svatosti.“²⁹

Ježíšova neustálá výzva po obnovení, změně srdce, změně života podle evangelia jeho výzva o obléknutí nového člověka je sice stará přes dva tisíce let, ale nic se na ní nezměnilo. V oslabení hříchu křehké lidské přirozenosti se člověk musí neustále obnovovat. Tento proces proměny lidského srdce je stálá výzva, která bude platit až po věčnost. Je to výzva po životě vedeným Duchem svatým, který všechno obnovuje v Duchu a pravdě. Člověk, který touží po společenství s Bohem, zanechal věcí tohoto světa, když našel nejvzácnější poklad. Život s Bohem je život zkušenosti víry a lásky. Odvaha skoku a Boží pomoci, které člověka vedou k poznání Boha.

„Povolání ke svatosti je přijímáno a může být rozvíjeno pouze v tiché adoraci, tváří v tvář nekonečné Boží transcendenci: „Je třeba přiznat, že my všichni potřebujeme toto mlčení, naplněné přítomností uctívaného Boha: teologie, aby mohla plně rozvíjet svůj charakter moudrosti a duchovnosti, modlitba, aby nikdy nezapomínala hledět na Boha a zároveň také být schopná sestoupit z hory s tváří tak zářící, že ji musíme zahalovat (srov. Ex 34,33), - poslání, které by odstraňovalo nebezpečí, že nějaký spor skončí bez lásky a odpuštění /.../. Všichni totiž, věřící i nevěřící, se musí učit mlčení, ve kterém by mohl promlouvat On, kdy a jak bude chtít a nám by bylo umožněno vnímat jeho slovo.

Je také nezbytné, aby se znovu objevovaly způsoby askeze, které jsou vlastní duchovním tradicím církve i jednotlivým institutům. Ty totiž vždy účinně přispívaly ke skutečnému rozvoji svatosti, a také nyní jsou mu velkou pomocí. Askeze, která napomáhá ovládnutí a usměrňování sklonů lidské přirozenosti zraněné hříchem, je opravdu velmi nezbytná pro osoby

²⁹ JAN PAVEL II. *Vita consecrata: Posynodální apoštolská adhortace Jana Pavla II. o zasvěceném životě a jeho poslání v církvi a ve světě z 25. března 1996.* Přel. M. Koronthályová. 1. vyd. Praha: Zvon, 1996. 43 s. ISBN 80-7113-187-3

zasvěceného života, aby vytrvali ve věrnosti svému povolání a následovali Ježíše na cestě kříže.

Dále musí být rozpoznány a přemáhaný rozmanité nástrahy, které často strojí ďábel, a skrývají se přitom pod zdáním nějakého dobra. Tak například jistě oprávněný požadavek, aby každý poznával dnešní společnost a tak mohl snáze odpovídat na její výzvy, může také vést k ústupkům časným zájmům, následuje oslabení duchovní horlivosti a duše dojde k jisté úhoně. Možnost vyšší duchovní formace může časem v zasvěcených osobách působit, že se cítí poněkud výše než ostatní věřící, na druhé straně nutnost náležitě patřičné přípravy může přejít do neovladatelné vůle aktivně působit tak, jakoby převážná část apoštolské služby závisela spíše na lidech než na Bohu.

Jistě nesmírná cena dokonalé čistoty pro Boží království, plným právem chápaná jako „brána“ veškerého zasvěceného života, je neustále předmětem nauky církve. Velkou hodnotu církev přičítá také povolání k manželství, kde manželé jsou „, svědky a spolupracovníky plodnosti matky církve a jsou znamením a účastníky lásky, jíž Kristus miloval svou snoubenku a obětoval se za ni“.³⁰

Dnes je více, než kdy jindy, třeba, aby zasvěcené osoby obnovovali úsilí o svatost, aby tak byla podporována a posilována touha každého křesťana po dokonalosti. „Je nutné, aby se v každém věřícím vzbudila silná touha po svatosti, vroucí přání obrátit se a obnovit se v nitru, a přitom se prohlubovala potřeba opravdovější modlitby a porozumění pro bližního, zvláště toho nejpotřebnějšího.

Čím hlouběji zasvěcené osoby prožívají své přátelství s Bohem, tím více se uschopňují k tomu, aby svým bratřím a sestrám přinášeli duchovní pomoc. Bůh vstoupil do dějin a skrze dějiny do spasitelného dialogu s člověkem. Svoboda je podmínkou dialogu člověka s Bohem. Obsahem dialogu je láska.

³⁰Srov. Jan Pavel II. *Vita consecrata*, s. 40, 46 - 47.

Díky této svobodě může být člověk partnerem Boží lásky. Celá bytost je proměňována a posvěcována přítomností Boží v jeho životě.

„Ježíš přistoupil, dotkl se jich a řekl: Vstaňte, nebojte se!“ (Mt 17,7) Stejně jako tři apoštolové – při události proměnění – i zasvěcené osoby ze zkušenosti znají, že jejich život není vždy osvěcován tím prudkým jasem, který vzbuzuje zvolání: „Je dobře, že jsme tady.“ (Mt 17,4) A přece se vždy jejich života dotýká Kristova ruka, zaznívá jeho hlas a podpírá jej jeho milost.

„Vstaňte a nebojte se!“ Toto Pánovo povzbuzení je zjevně určeno každému křesťanu. A silněji platí pro toho, kdo je povolán, aby „opustil všechno“, a tak se pro Krista „odvážil všeho“, zvláště pak tehdy, jestliže sestupuje s Učitelem „z hory“, aby nastoupil cestu, která vede z hory Tábor na Kalvárii.

„Smrt – odchod“ je zvláštní pojem ve zjevení, ke kterému se vztahují celé dějiny spásy, a který vyjadřuje hlubokou sílu velikonočního tajemství. To je zásadní a závažné téma duchovnosti zasvěceného života a dokonale vyjadřuje jeho význam. Zde je nezbytně obsaženo vše, co se týká tajemství kříže. Avšak jakkoli strmá a nesnadná se jeví tato „cesta odchodu“, viděna z hory Tábor, přece je ozářena dvěma světelnými mezníky: od prorockého světla proměnění do konečného světla zmrtvýchvstání.

Ačkoliv povolání k zasvěcenému životu s sebou nese četná odříkání a zkoušky, nebo snad právě proto, jeví se v okruhu celého křesťanského života jako cesta „světla“, nad kterou bdí Vykupitel a říká: „Vstaňte a nebojte se“.³¹

Ježíš Kristus ukazoval hloubku svojí lásky k lidem do krajnosti. Ukazoval hloubku lásky Boha k lidem, když sám Bůh se dal do služby člověku: „Ježíš věděl, že přišla jeho hodina, aby z tohoto světa šel k Otci, miloval své, kteří jsou ve světě, a prokázal svou lásku k nim až do konce“. (Jn 13,1) A při večeři, když začal umývat nohy a utírat jim je zástěrou (Jn 13, 2.4-5) prokázal lásku, která slouží a obětuje se. Tady se odhaluje smysl křesťanského života.

³¹ Srov. Jan Pavel II. *Vita consecrata*, s. 48 – 49.

Plněji se zde odhaluje smysl zasvěceného života, který je životem sebeobětující lásky, konkrétní a ochotné služby. Zasvěcený život se dává na cestu následování Syna člověka, který „nepřišel, aby si nechal sloužit, ale aby sloužil“. (Mt 20,28)

Kristus k sobě neustále povolává nové učedníky, muže i ženy, s nimiž skrze vylití Ducha svatého (srov. Řím 5,5) sdílí Boží agapé a svůj způsob lásky, a které také vede k tomu, aby i oni sloužili druhým svým pokorným sebedarováním, které se vzdává všech soukromých zájmů. Petrovi, který byl při události proměnění uchvácen září a volá: „Pane je dobře, že jsme tady“ (Mt 17,4), je adresována výzva, aby se vrátili na cesty vedoucí do světa, pokračoval ve službě Božímu království: „Sestup, Petře, toužil jsi odpočívat na hoře, sestup, hlásej slovo, říkej ho, ať je to vhod či nevhod, naléhej, povzbuzuj, dodávej odvahy s velkodušností i velkou dovedností. Pracuj, namáhej se, snášej také utrpení, abys to, co je naznačeno bílým oděvem Pána, také ty mohl v lásce dosáhnout skrze září a krásu dobrého díla. Pohled upřený na tvář Páně nezmenšuje v apoštolovi jeho vědomí povinnosti vůči lidem, naopak – když mu dává novou sílu odkazem na dějiny spásy, činí ho zároveň schopným osvobodit tyto dějiny od všeho, co je zkresluje. Síla Boží lásky může vykonat veliké věci i v rámci možností lásky lidské“.³²

Důležitým úkolem je přijetí Božího slova, které je pravým zdrojem každé křesťanské spirituality. Z Písma jako ze studny se má pít živá voda, z něho je čerpán jedinečný vztah s živoucím Bohem.

„Jak nás učí tradice duchovního života, z rozjímání o Božím slově v Písmu, především o Kristově tajemství získává kontemplace větší sílu a taky apoštolská práce větší nadšení. V řeholních společnostech, jak kontemplativních, tak apoštolských, velké věci vždy dokázali mužové a ženy, kteří se věnovali modlitbě jakožto opravdoví interpreti a vykonavatelé Boží vůle. Z uctívání Božího slova čerpali jednotlivci i společenství světlo, které je

³² Srov. Jan Pavel II. *Vita consecrata*, s. 93, 109.

nezbytné k moudrému rozeznávání, a které jim pomáhalo, aby ve znameních času objevovali cesty Páně. Tak dosáhli jakéhosi druhu nadpřirozeného instinktu, který jim umožňoval nepřizpůsobovat se mínění světa, ale obnovovat svého ducha v pravdě, aby rozpoznávali Boží vůli, tedy to, co je „dobré, bohulibé nejvíc dokonalé“ (Řím 12, 2).³³

Proto snaha o hlubší studium neuzavírá zasvěcenou osobu do abstraktního intelektualismu, ani ji neomezuje do úzké oblasti jakéhosi narcismu, sebelásky naopak, stává se podnětem k plodnému dialogu a sdílení s lidmi posílením schopnosti posuzování, výzvou ke kontemplaci a modlitbě při onom neustálém hledání Boha a jeho působení ve složitých problémech dnešního světa. Zasvěcená osoba se musí nechat proměnit Duchem, který nejlépe zná srdce člověka a znamení doby, do kterého chce každého jednotlivě připravit.

„Jestliže někdo z Božích dětí pozná jeho lásku a okusí Boha nestvořeného, Boha vtěleného, Boha trpícího, který je nejvyšší dobro, pak mu dá všechno a odloučí se nejenom od ostatních stvořených věcí, ale i sám od sebe, a celou svou bytostí bude milovat tohoto Boha lásky, aby se zcela proměnil v onoho Boha – člověka, který je nejvyšší Milovaný“.³⁴

4.2 Tajemství světla

Svatý otec vyhlásil v říjnu roku 2002 - rok růžence do října roku 2003. Přičleněním tajemství světla byly doplněny podstatné části dějin spásy, a to Kristovy veřejné činnosti v tomto světě. Svátý otec chtěl vybrat pět významných okamžiků – tajemství světla – tohoto období Kristova života.

³³Srov. Jan Pavel II. *Vita consecrata*, s. 115 -116.

³⁴Srov. Jan Pavel II. *Vita consecrata*, s. 120,128.

Přecházíme – li v kontemplaci od dětství a života v Nazaretu k veřejnému Ježíšovu životu, setkáváme se s tajemstvími, která můžeme nazvat „tajemstvími světla“. Ve skutečnosti je světlem celé Kristovo tajemství. On je „světlo světa“ (Jan 8,12). Tento rozměr se však stává obzvláště výrazným v letech veřejného života, kdy Ježíš ohlašuje evangelium Božího království.

„Každé z těchto tajemství je zjevením Božího království, které je v Kristově osobě již přítomné. Tajemstvím světla je především Ježíšův křest v Jordánu. Nevinný Kristus se kvůli nám ztotožnil s hříchem (srov. 2 Kor 5,21). Když vstupuje do vody, otevřou se nebesa a Otcův hlas jej prohlásí za milovaného Syna (srov. Mt 3, 17 a paralely). Na Ježíše sestupuje Duch svatý

a pověřuje jej posláním, které ho očekává. Dalším tajemstvím světla je první ze znamení, které učinil v Káně (srov. Jan 2,1-12), když proměnil vodu ve víno. Tehdy z popudu Mariina – první mezi věřícími – otevřel srdce učedníků k přijetí víry. Tajemstvím světla je také kázání, ve kterém Ježíš ohlašuje příchod Božího Království, vyzývá k obrácení (srov. Mk 1,15) a odpouští hříchy těm, kdo k němu přistoupí s pokornou důvěrou (srov. Mk 2,3-13 Lk 7,47-48). Je to počátek služby milosrdenství, v jejímž vykonávání bude pokračovat až do konce světa, zvláště prostřednictvím svátosti smíření, svěcené církvi (srov. Jan 20,22-23). Ježíšovo proměnění, které se podle tradice odehrálo na hoře Tábor, je tajemstvím světla v pravém slova smyslu: z Kristovy tváře vyzařuje sláva božství, když Otec užaslým apoštolům nařizuje, aby jej poslouchali (srov. Lk 9,35 a paralely) a připravili se na spoluprožívání bolestných okamžiků jeho umučení, aby s ním nakonec dosáhli radosti vzkříšení a života proměněného Duchem svatým. Tajemstvím světla je konečně ustanovení eucharistie, v níž Kristus dává za pokrm své tělo a krev ve znameních chleba a vína a svědčí tak o své lásce k lidstvu „až do krajnosti“ (Jan 13,1). Vždyť pro naši spásu nabídl sám sebe jako oběť.

V těchto tajemstvích zůstává Mariina přítomnost v pozadí, kromě zázraku v Káně. Avšak její role v Káně, určitým způsobem provází celé Kristovo působení. Zjevení při křtu v Jordáně pocházející přímo od Otce, jehož ozvěna zazněla prostřednictvím Jana Křtitele, promlouvá Mariinými ústy v Káně, kde se stává se významnou mateřskou radou adresovanou církvi všech věků: „Udělejte všechno, co vám řekne“ (Jan 2,5). Tato rada vynikajícím způsobem uvádí Kristova slova i znamení během jeho veřejného života a vytváří mariánský základ všech „tajemství světla.“³⁵

V Kristu Bůh skutečně přijal „srdce z masa“. Ježíš má nejenom srdce božské, bohaté milosrdenstvím a odpuštěním, ale také srdce lidské schopné všech citových záchvěvů. Pokud bychom chtěli najít nějaký důkaz v evangeliích, snadno bychom jej našli v jímavém rozhovoru vzkříšeného Krista s Petrem: „Šimone, synu Janův, miluješ mne víc než ti zde?“ Ježíš tuto otázku položil Petrovi třikrát a dostalo se mu trojí odpovědi: „Ano, Pane, ty víš, že tě mám rád“ (srov. Jan 21, 15-17). Kromě vlastního významu tohoto úryvku, tolik důležitého pro Petrovo poslání, si nelze nepovšimnout krásy tohoto trojího opakování, v němž jsou naléhavá otázka i příslušná odpověď vyjádřeny dobře známými výrazy univerzální zkušenosti lidské lásky.

Další dojímavý příběh soucitu Ježíšova srdce se odehrává v Biblickém příběhu o vzkříšení Lazara: „Jakmile Marie přišla tam, kde byl Ježíš a spatřila ho, padla mu k nohám a řekla: „ Pane kdybys byl zde, nebyl by můj bratr umřel“. Když Ježíš viděl, jak pláče a jak pláčou i Židé, který přišli s ní, v Duchu se rozhorlil a vzrušen řekl: „ Kam jste ho položili?“ Řekli mu: Ježíšovi vstoupily do očí slzy. Židé říkali: „Hle, jak jej miloval“ (Jan, 11, 32-37). Chceme – li růženci porozumět, bude třeba vejít do psychologické dynamiky, jež je lásce vlastní.

³⁵ JAN PAVEL II. *Rosarium Virginis Mariae: Apoštolský list Jana Pavla II. biskupům, kněžím a věřícím o modlitbě svatého růžence*. Č 74. Praha: Sekretariát České biskupské konference, 2002. (pro vnitřní potřebu) 17 – 18 s.

„Jedno je jasné: ačkoli se opakované Zdrávas, Maria obrací přímo k Marii, je tento projev lásky jejím prostřednictvím nakonec adresován Ježíši. Náplní opakování je touha po stále plnějším připodobnění se Kristu, což je skutečným „programem“ křesťanského života. Svatý Pavel tento program vyjadřuje těmito zanícenými slovy: „Vždyť pro mě život je Kristus a smrt ziskem“ (Flp 1,21). A dále: „Už nežiji já, ale žije ve mně Kristus“ (Gal 2,20). Růženec nám v tomto připodobňování pomáhá růst až k dosažení svatosti.“³⁶

Bůh se stal v Marii člověkem, když na jeho plán spásy lidstva odpověděla ano. Tak jako Maria, jsme i my pozváni k poslání církve – přinášet živého Krista do srdcí všech lidí. Maria, která stála s Kristem pod křížem, a též v těžkých chvílích jeho života, stojí tak při každém člověku. Maria nejenže stojí při člověku, ale jej taky vede po cestě života ke konečnému cíli - vede ho ke Kristu, svému synu. Maria je ta žena z evangelia před věky zvolená, na kterou myslel Hospodin, když řekl: „A ona ti rozdrtilí patu“ (Gn 3,15). Maria je postava víry, Maria – mateřská tvář Boha.

Svatý otec se sotva po dvou týdnech od svého zvolení Petrovým nástupcem vyjádřil, že modlitba růžence je jeho oblíbená modlitba. Je vskutku nádherná! Nádherná ve své jednoduchosti i hloubce. Modlitba růžence jej provázela po cestách pozemského bytí, ve chvílích radostí i zkoušek. Do této modlitby svěřoval mnohé starosti a vždy našel útěchu. Vyjádřil se, že skrze modlitbu růžence obdržel hodně milostí od svaté Panny. Do rytmu růžence vložil první rok svého pontifikátu a pod ochranu nejsvětější Matky svěřil svoji papežskou službu těmito slovy - tímto heslem: Totus Tuus!

³⁶ Srov. Jan Pavel II. *Rosarium Virginis Mariae*, s. 23-24.

5. Závěr

Svatý otec celou svojí bytostí byl svědkem naděje a lásky, která byla pevně zakořeněna v Kristu. Přinášel poselství evangelia, po vzoru svého Spasitele, do různých koutů naší planety. Byla mu vlastní „citlivost“, s kterou reagoval při setkáních se svými posluchači.

Moudrostí srdce poznal potřeby dnešní doby, touhy člověka. Věděl, že každý člověk je stvořen především pro lásku, která je nejhlubší složkou lidské osobnosti. Schopnost duše je ryze milovat, tato schopnost vede k utvrzování jiných, oddání se člověka druhému člověku, lidství a Bohu. Vytrhává to člověka z individualismu, egocentrismu, strachu a beznaděje.

Ve své práci poukazuji na tyto skutečnosti, tak jak on o nich psal ve svých dílech.

Na začátku své práce jsem se snažila poukázat na problém strachu z hlediska etymologického, historického a současně hlediska dnešní doby. Je viditelné, že toto téma je stále aktuální a nová doba přináší stále nové, stejné i odlišné aktuální problémy, které lidstvo řeší, kterým se brání a prožívá obavy. Vývoj jde stále větší rychlostí vpřed, ale člověk zůstává pořád mnohokrát bezmocný vůči vlivům světa, okolí a mnohokrát i sám vůči sobě, uzavřený ve svém vnitřním strachu, na který dnešní věda „lék“ nenašla. Poukazuji i na skutečnost, jak chybně člověk jedná, když se uzavírá ve svých předsudcích, strachu a vylučuje druhé i sám sebe ze společenství, které jej může obohatit.

Svatý otec poukazoval na tyto problémy lidstva a vyzýval k pevné důvěře v Krista, který mění nitro člověka a otevírá jej k životu a pravdě.

V kapitolách odkrývám jádro, z kterého pramení strach lidstva, o kterém mluvil a psal svatý otec. Obrací se na začátek lidského stvoření k odvrácení se od Hospodina, zapříčiněné hříchem. Po prvotním hříchu zůstala lidská přirozenost narušena, je náchylná k hříchu, jak to vidíme na příběhu „Kaina

a Ábela“, v kapitole 3.2

Čtvrtá kapitola představuje Krista – Vykupitele, který zvítězil nad lidskou slabostí a vykoupil člověka z otroctví hříchu, z otroctví strachu. Vrátil člověku důstojnost a možnost žít ve svobodě dětí Božích, kterou nám vykoupil svým utrpením a smrtí. Od chaosu, který přišel na svět prvním Adamem, nás vysvobodil Kristus - druhý Adam.

Žít ve světle evangelia, ve světle Krista, umožňuje člověku nový pohled, nové vidění věcí. Výzvy ke svatosti v poslední kapitole jsou výzvy Krista, který nekráčí před, a ani za člověkem. Kristus kráčí s člověkem a uvědomění si Kristovy přítomnosti v životě člověka zahání strach, člověk posvěcuje svůj život už samou přítomností Krista, kterého přijal do svého života.

Správně pochopená slova Krista, byla v srdci Svatého otce. Svatý otec cítí, hmatá, zakouší, že Bůh, který se vtělil v Ježíše Krista, žije, jedná a spravuje celý svět ve své lásce. Věděl, že radostná zvěst evangelia je - radostnou zvěstí o milujícím Bohu.

„Čím „uhranul“ všechny generace světa? Tento polský papež, který měl nadání herce, znal sílu slova, věděl, že víra i hory přenáší, ale bez lásky by zůstala chladnou skálou. Celosvětová veřejnost měla možnost sledovat, jak se ve své službě evangeliu, člověku a Bohu stravuje.³⁷

Jan Pavel II. stále kategoricky zdůrazňuje, že je potřeba „hlásat evangelium, abychom milovali a milovat, abychom znovu mohli hlásat evangelium.“³⁸

Papež Jan Pavel II. pochopil naléhavost doby. Říkal, že je potřeba nové evangelizace, uvědomění si toho, že Bůh člověka miluje a přináší pokoj, který svět nemůže dát. Věděl, že člověk, když chce být úplně svobodný, se musí vložit do Božích rukou. Hlásal, že Kristus chce, abychom vstoupili do společenství s Bohem a otevřeli mu svá srdce.

³⁷Srov. D. Duka, *Síla v slabosti Jana Pavla II. – předmluva k českému vydání*, s. 7.

³⁸Srov. Jan Pavel II. *Nebojme se pravdy!*, s. 11.

Vstoupit do společenství s Bohem znamená okusit Boží lásku, Boží uzdravení a žít v opravdové svobodě Božích dětí. Vždyť Bůh nás stvořil na svůj obraz a Bůh je láska. Když jsme stvořeni na Boží obraz – Jeho obraz - to znamená, že Bůh do nás vložil paprsek své lásky. Na tomto místě, tedy můžeme správně pochopit výrok svatého Augustina: „Nepokojné je naše srdce, dokud nespočine v tobě, Bože“.

V listě Efezským v 1. kapitole čteme, že skrze krev Ježíše Krista jsme získali vykoupení a svobodu. (Ef 1, 4-7). To znamená, že Ježíš chce, abychom byli svobodní a nestali se otrokem sebe sama.

Kamkoli se papež vydá, hledá mladé lidi a mladí lidé hledají jeho. Ale ve skutečnosti nehledají jeho. Hledají Krista, který „ví, co je v člověku“ (Jan 2,25).

„Jan Pavel II. tím, že nejen tvrdil, ale i ukazoval, že víra dokáže měnit svět, pomáhal dodat duchovní rozměr dějinám, které se staly mělké, jalové a v důsledku toho i brutální.

Zůstával mužem s hlubokým smyslem pro kairos, přesvědčený, že vše má svůj čas, že čas prověřuje ideje a projekty, a že není dobře tento proces uměle urychlovat. V některých případech se spokojil s vědomím, že do života církve zasadil jisté ideje, které by mohly rozkvést až po jeho smrti.“³⁹

Přátelé a návštěvníci zjišťovali, že papežova poslední setkání s bolestí a utrpením prohloubila jeho přesvědčení, že pánem jeho života je Bůh, že každý má v tomto velkém kosmickém dramatu stvoření a spásy své místo a že různé melodie světa mají božského skladatele – i když flétny, které ji hrají, vydávají občas falešné tóny.

„Papež Jan Pavel II. – muž, který evidentně strávil celý život službou svému Pánu, se ještě stále ptal: „Miloval jsem dost?“⁴⁰

³⁹ Srov. G. Weigel, *Svěddek naděje*, s. 852,854.

⁴⁰ Srov. G. Weigel, *Svěddek naděje*, s. 829.

Seznam literatury:

1. Bible. *Písmo svaté Starého a nového zákona*. Praha: Česká biblická společnost, 1996. ISBN 80-85810-11-5
2. JAN PAVEL II. *Evangelium Vitae: Encyklika Jana Pavla II. o životě, který je nedotknutelné dobro z 25 března 1995*. Přel. M, Koronthályová. 1. vyd. Praha: Zvon, 1995. 132 s. ISBN 80-7113-139-3
3. JAN PAVEL II. *Nebojme se pravdy*. Přel. M, Macková. 1. vyd. Praha: Zvon, 1997. 190 s. ISBN 80-7113-196-2
4. JÁN PAVEL II. *Překročit práh naděje*. Přel. I, Peprná. 1. vyd. Praha: Tok, 1995. 195 s. ISBN 80-901006-9-4
5. JAN PAVEL II. *Redemptor hominis: Encyklika Jana Pavla II. Vykupitel světa ze 4. března 1979*. 1. vyd. Praha: Zvon, 1996. 68 s. ISBN 80-7113-178-4
6. JAN PAVEL II. *Rosarium Virginis Mariae: Apoštolský list Jana Pavla II. biskupům, kněžím a věřícím o modlitbě svatého růžence*. Č. 74. Praha: Sekretariát České biskupské konference, 2002. 37 s. (pro vnitřní potřebu)
7. JAN PAVEL II. *Teologie těla: Katecheze Jana Pavla II. o lidské lásce podle Božího plánu*. Přel. J. Koláček a kol. 3. vyd. Praha: Paulínky, 2006. 599 s. ISBN 80-86025-99-3
8. JAN PAVEL II. *Vita Consecrata: Posynodální apoštolská adhortace Jana Pavla II. o zasvěceném životě a jeho poslání v církvi a ve světě z 25. března 1996*. Přel. M, Koronthályová. 1. vyd. Praha: Zvon, 1996. 135 s. ISBN 80-7113-187-3
9. JAN PAVEL II. *Vstaňte, pojdme!* Přel. J, Hubková. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. 133 s. ISBN 80-7192-916-6
10. DZIWIŚZ, S., DRAŽEK, C., BUZZONETTI, R., et al. *Síla v slabosti Jana Pavla II.* Přel. M. Macková. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006. 97 s. ISBN 80-7195-080-7

11. FROSSARD, A. *Nebojte se!: Dialog s Janem Pavlem II.* Přel. A, Džbánek. Olomouc: Soukromý tisk pro členy Matice cyrilometodějské, 2000. 287 s. ISBN neuvedeno.
12. GILBERT, G. *Růženec světla: Meditace inspirované Biblií i všedním životem.* Přel. O. Selucký. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006. 98 s. ISBN 80-7195-090-4
13. VANIER, J. *Cesta k lidství.* Přel. L. Heryán. 1. vyd. Praha: Portál, 2004. 158 s. ISBN 8080-7178-805-8
14. VYMĚTAL, J. a kol. *Speciální psychoterapie.* 2. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2007. 382 s. ISBN 978-80-247-1315-1
15. WEIGL, G. *Svědék naděje.* Přel. K. Deutschmann, J. Zvěřinová, V. Šedá, V. Faktor. J, 2. vyd. Praha: Práh, 2005. 854 s. ISBN 80-7252-114-4

Abstrakt

VALASOVÁ, E. „*Nebojte se!*“ v díle Jana Pavla II. České Budějovice 2009. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra filozofie a religionistiky.

Vedoucí práce doc. Mgr. Jaroslav Vokoun, Th.D.

Klíčová slova: nebojte se, strach, člověk, lidství, život, pravda

Práce se zabývá poselstvím Jana Pavla II. dnešnímu světu. Poselství, kterým se Jan Pavel II. odvolával, na slova našeho Spasitele Ježíše Krista jsou: „Nebojte se!“

Přibližuje poselství, o kterém Svatý otec psal do dnešní doby. Poselství ukazují ve světle víry jako stále aktuální výzvu. V průběhu staletí otázka lidského strachu, úzkosti a bolesti neztratila nic ze své aktuálnosti. Poukazuje na pramen lidského strachu, z kterého pochází, tak jak jej vystihl Svatý otec. Poukazuje na otázku lidského strachu, z historického, biblického a psychologického hlediska.

Práce vystihuje naději, o které psal Svatý otec a tou je přijetí radostného poselství evangelia, život z víry postavený na Kristu.

Cílem je uvědomění si toho, k čemu Jan Pavel II. vyzýval lidstvo: „Uvědom, jsi, člověče, že jsi milován Bohem“. Milován a vykopen krví Ježíše Krista k pravé svobodě. Protože pravá láska zahání strach.

Abstract

VALASOVÁ, E. „Don't be afraid!“ in the work of John Paul II.. České Budějovice 2009. Bachelor work. Faculty of Theology, University of South Bohemia, Department of Philosophy and Religious Science.

Supervisor: doc. Mgr. Jaroslav Vokoun, Th.D.

Key words: don't be afraid, fear, man, humanity, life, truth

My work deals with John Paul's II. message of today's world. He appealed to the words of our Messiah – Jesus Christ – „Don't be afraid.“

It brings the message and the Holy Father wrote about it up to present days. These messages are still the actual appeal for our faith. During the centuries the question of human fear, anxiety and pain is still current. It refers to a source of human fear, which it comes from, how the Holy Father comprehended. It also refers to a question of human fear from the historical, biblical and psychological aspect.

My work is identified with hope which the Holy Father wrote about. This hope means to accept enjoyable message of the Gospel and to live completely loyally with Jesus Christ.

The objective of my work is to realize, what was John Paul's appeal: „Remember that you are loved by God.“ You are loved and

redeemed by Jesus Christ's blood to a true freedom. Since only the true love overcomes the fear.